

פירוש האלשך

אמר כי בכל אבר אשר ידע שאין דרכו להכניס בו חסך ולא חסא בו אין צריך בריקה. ואחר הבריקת אם שפשו ומצא צריך ביעור, ואחר הבעור צריך כימול שיכניע את יצרו עד שיכמלנו ממש עד שיהא במל וחשיב כעפרא דארעא, שהוא עד נדר לא יעצר כח עוד להתמלא, כי עשאו למרסם וסגר הדרך בעדו. ואף כי מן התורה בבימול בעלמא מני שיהרדר תשובה בלבו, אבל צריך נ"ב לבעור בדרכו ובמעשה בודדים ותחנות ברסעות שליש ובמעשה צדקה, ועיקר הבריקה להפשי דרכיו ולהקדו כליה של אדם סצוי בביתו ובחומותיו, במקום שאין אנשים ותוא בלתי מרוד בעסקיו, כי אז ישב בדד ויתבודד באישן לילה אחר הרלת והמחזה, על הארץ ישב וחשב עם קנותו ויתעלה ויתברך עם כל שמר חובותיו איכר הוא חייב לו, חז לאור הנר היא נשמתו שאורה יפה לבריקה, כי יאמר אליה נפשי נפשי אחותי רעיתו! עד מתי השתברן עורי עורי התאבלי ספור והלילי, אבל יחיד עש לך כי נדול כים שברך, כי תחת היותך בחיבלי מלך מלכי המלכים, כל קדושים עמך ובאורך יראו אוד ואת עלית על כולך, בכורה בת מלך משחקת לפניו בכל עת, ומה לך פה עניה סוערה נלה וסורה ממאח כמסמאת הנדה, כי נמסאת ובי שפית מומאת תחת אישך ייתן כך היצר הרע את שכבתו וימשכך אחריו, ובי תבואי לראות פני אלהים מה תשתחתחי נפשי ומת תחמי כי אז תצאי וירך על ראשך לכושר שחורים ומתעמטת שחורים מהתבגרים הצואים, כי רואיך ידדו מסך בלי ויכלו ינעו בלכושך, ואת שדוד מה העני חילא תבדשי ותבהלי מפניו, אנה תליכי את השרתך על זאת רעתך, אוי לה לאותה בחשה אוי לה לאותה כליתו! ובי יפסוד עליך מה תעשי ליום סקודה, ואיך תשאי כביך באמור לך אנה פנה יזיק פנה הדרך, ואיך חלך משהר תארך, אוי לך כי נדמית, ותחת היותך יפה בולך סורי ממאח יקראו לך, ותחת היותך צרורה בצורח החיים בצרוד אבן במרמטה תקולע בתוך כף הקלע, ואז ידבר אליך באסו ובהרונן יתהלך לקול תתו רעם נבורתו לריבד ולומר: פקדו נא את הארורה הזאת תצאיות ותשקין, השמיטתו ומסמח למעצבת השכיבה, ואז אל שאלו תריו אל ידכתי בור, וגם אל שאלו אליו כי נדדתי, כי במוני כמוך המאנו ערנו מפענו

ורו של "בית יוסף" בעל השלחן ערוך בעיר צפת בא"י תרה וילך גדולי ישראל אדרי תורה כנגלה ובנסתר, בין חבריו ותלמידיו המובהקים של ר' קארן ו'ל דהא ר' משה המכונה אלשך (חוקן בערבית), שהיה דין ודרכן בעצת ודי בסוף המאה השנייה סאקא השיש (מסמא המ"ו). האלשך הצמין בפרס בדרשותיו על התורה ונביאים וכתובים, ותוא חכאר אשר סמנו שאבו כל תרדמים הבאים אחריו, פירוש האלשך על התנ"ך של פסח נדס ראשונה בעיר סין חק"ו, אך אפשר שלא כתב כל הפירוש בידו על התנ"ך אבל חסדיס לקם ממאמרי האלשך על התנ"ך והחשמש בהם לפירוש התנ"ך.

הקדמה

אור לארבעה עשר בודקין את התסך לאור הנר, ותוא כי כאשר השאור סממין העיסה כן היצר הרע סממין ומספיד את האדם ומעפשו, וע"כ חל עליו חובת ביעור היצר' מעליו, ולא ייחל עד אשר ינדל ויבא לעת אקנה, כ"א אוד ל"ד הלא הוא בשליטת שנת י"ג ויום אחד שמתחיל שנת ח"ה, כי אז יתחיל היצר מוב לפעמו, חתו לאור הנר, כי נר היא הנשמה, ואור הנמשך סמנר אחר ח"ה הוא היצר מוב, בחורין ובסרקין בכל מעפוני לבו ומחבואות מניסיותיו, ורסו ע"ז תנא במאמרו בכל מקום שמכניסין בו חסך, אבל מקום שאין דרך להכניס בו חסך אין צריך בריקה, ותוא כי תנה עיפוש היצר' נכנס בבכי איברי האדם כל אחד ואחד לפי ענינו: נראשו ללכת בקומה וקופה, במצחו בעזות מצה, בעין לראות רע, באוזן לקבל לשון הרע, בפיו ובשפתיו וב'לשונה ברכילות ולשון הרע ודבר סורה, ופה דובר נבלה, ולאכול בו אשר אסרה תורה, והלב לחשוב מחשבת עון, וידים שופכות דם נקי, ורגלים שמחורות לרוץ לרעה והתקיש בכל יתר האכילר, ותת לא כל אדם תומא בכל איכיו כ"א יש שהורגל לחמוס בקצחם ולא בשארתה, ויש שיהמא באשר לא המא רעה, ע"כ

וסדרנו, ונמ' עלי עיבור כוס ב' ארד אבל שאולה, תחתי יציע רסח והכסני הולעת, ע"ב נעסרה יתר לבקש חרופה לתחלואינו עד אשר לא תחשיך השמש, ותשקף ונראה מה נעשה ב' יספור אל ובי יקום מה נשיבנו? והנה זאת רעתנו ב' סר, הלא הוא כי יצר ססוך, המעט ענינו כי ישתונו ב"א עוד שמים רעות יעשה לנו, אחת כי יסיר מלבנו ענינו וישיבחנו רוב אשמותיו עד אשר יתעלה אר' מה ארש כמותו כי מעט ורעים הם מעשיו הכלתי טובים, ולעומתם על כל אחד במה וכמה מצות ומעשים טובים להנן בעדו, זאת שנית יעשה כי בעלות על לבנו אחת סכל מצות ה' אשר לא תעשית ושמענו ועשינו ימים בלבנו חבל הכלים לנרוע כובד ענינו ולהקל רעתנו ולהפוך כמות עצמנו, בהכציוא מענות ותואנות של חבל עד שכמעט קרוב לזכות יחשב לאדם העת שיעשה, ואוי לו מים הרק, כי מים הרק נכבדו ויטונו ב' יקרא ויבא לתת דין וחשבון ויחשק לארבעת רבעיו, ויראה עצמו מסוכב מלאכי החבל אשר פעל ועשה בענותיו דבקים ואחזים בנפשו, מצדו אלף ורובת מסימני, ואם יבחר ויצעק על שברו במר לבו כי ילד לו את אלה? והם יענו אחת בפשעיו תוללתו, בענותיו ילדתו, בי הקטע עליך רעה סביתך לרעתך לרצונך ולסונך בתחתית שאול, כי הוא הלקך, וכי יעשה לו כל חסידים אשר הוא כניחנם עד סלח לו כי רשתנו, כי תן הם חסידים אותו, ומי גרם לאיש החזק כל רעתו הזאת אם לא רפינו ושפלות ידו ועצלותו סתת אל לבו לחשיט עם נפשו במקום שאין רואים לאסור: נפשי נפשי כסני בכוס סה לנו עוד נשכב ונרדם, תנת מים הות ולמעלה אור ל"ד שנת כי ניתן בנו ילד מסכן וחכם, הלא הוא לנו מעיר לעזור, נעירה ונקיצה וניתן את דודנו לו ולאורו נתפשת דרכינו ותחקותו ונשובה סכל אשר חסאנו על הנפש, ונרחץ ונשחר, ונסיר רוע מעללינו סנדר עיני ה', ועל משפחתנו נעסרה ידו ויורד שינתנו מעינינו יום ולילה לא נשובה, באנשי סלחמט על יצר ססוך, כל נשוב לענותינו באשר חבלתנו, ויהי ה' אלינו עשנו באשר חזית עם אבותינו אל יעובנו ואל יסננו, ותן אלה קצות דרכי ביעור חסן אשר נכלל ברמז חרומם בבדיקת הלילה לאור הנר, עד כי בער כל כח תחת"ד סקרב איש וכל אבריו, ובסת יחית חזקו אשר יחית סבוער סמאיש, רק שבעה ימים שאור לא ימצא, הלא הסת שבעת עשרות חבוללים כל חיי האדם, כי ימי שנותיו בהם שבעים שנה, ולא אסר די כבערו כי שאור יצת' מעצמו ב"א גם סכל נבוליו נר' ביהו וצוריו ואנשי עזר, כי כל ישראל ערבים זה בזה, וזה רמז מצות שאור לא ימצא בבתיכם ואחרי כן גם לא בכל נבולך, כי אחת תבעד חסדן ויצחק של עוברי עבירה עד אשר תשיבם עד ה' אלחיק, ואל יאסר איש חלא בערתי לא שאור וכל עץ סמני

וסמבלי כל אשר עלת בידך אך לא יבצר מהשאר מעט מהרבת אשר לא כערתו עד בלתי השאיר אף גם אחר מי יוכל? לכן רמזו לנו חז"ל באשר צוו לנו ב' בליל שורד כל שאור וכל חסן הוא ליל י"ד, כל תחיות חסן הנותנות נסתה אותן ולשטמרה יחיו לכל נשכל בתן עד יאכלו, והנותר נשרף באש, לרסח לנו כי כל אשר נשאר מענותינו שלא בערנו נסתה אותם ויחיו לנו למסמרה ננר ענינו חסיד לחיות חולבים ומבערים עד בלחזנו אותם אחד לאחר עד אשר נשליכם אחרי נונו ולחשפר סכל עבירה אחת סתן כל חנורו לנו ביוצא בה, וכמה מסמרה צריך לשמור איש צדיק סלקבל לשון חרע, כי כסת פעמים יחיה איש צדיק נשפר סכל דבר רע ותנת איש בא חסרתא סיסני סתרה ועכותות אחתה וכסדר לו צרת אוחבו זה יבא יצד בפיו לסרשכו ברשת לשון חרע, באסור אליו צד לו עליך אחי ואהבתך הציקתנו כי הלא ראיתי נבר בעמיתך דבר סרת עליך כזה וכזה דבר והשטר מן ואל חלכר במצותו, ותנת כתץ שונן נתקע חרבילוח בלבו ובשרירי בסנו ותחי להרפות לו ויסמא כל סתרתו אשר נסתה בחשבותו, כי עץ חסור הוא כע"ז נ"ע ושפיותו דמים, ולא יבצר מאיש צדיק סלקבל כי בריח כוחתו לשון חרע ובר, ומי לנו נרול סדוד סתלך שלא נמלט סריכילוח ציבא, ע"ב עלות יתפלל כל חסיד כי ה' יהיה עמו על זה וחרומה לו, וכל זאת רמזו חז"ל באסרם חיה חביה בדוק וכא עכבר וכבד בפיו וכנס בביה צריך לבדוק את כל חבית, שחוא ארם כי אחרי שברך תאיש נופו ואבריו עד שהביה בדוק הוא נופו ורואה ותנת עבבר נכנס וכבר בפיו, הוא רשע סמא כעכבר ולשון חרע בפיו אז נסמא כלו וצריך בדיקה לכל חבית החזק, כי עץ זה שר חכילת אבריו צריך לחזור ולבדוק, כי עץ זה שר חכילת בכליות, ואחר כל זה לא יאסר איש חלא וזיתו לבי סתרה מהסמא נופי ונכסר ויחיותו כל סתלת יצת' סמני וסת לי עוד להיות נצב על משפחתי לבלי חסמא, כי הלא סמין לאין ולאין ישרים כי חיצת' הלא בערתיו סמני? לא זו הדרך! כי הלא יחזור ויחמץ עיסתו בחיטת חרע, כי בחיטת רעתו אז ירלג כאל יצרו חרע לתאבדו והוא ירשב לבסת לא ישיח לב ויאבד, והוא רמז צווי חז"ל באסרם שאל יסית האדם רעתו סתכעק, כי גם אם שאור לא ניתן בו יחמץ בחיטת חרעת, והוא רמז כל עיסת נוף האדם סמכדור,

אך כל זמן שהאדם עוסק בבצק אינו בא לידי חיטוי, כן כל זמן שאדם עוסק בבצק נופו לעשות בו מצות בידו וכאבריו ואינו ססיה רעתו מעבודת שמים לא יבא לידי חסא, וכסת שיעור

הציה לשמור לאחר הזמן וחציה לאכול כנה. והוא רסו פרום לרעב. שמה שפרס לו הוא לשמור לעזוב חזכות אחר הנתינה ואחר שקדשת עצמך מסומאך ונתת צדקה להענין מן השמים. גם היה מניד רחצה. ליום שירחצו מסומאיהם וישבו גם הם ער ה' שהיה ובה וסבה. ואח"כ ע"י כן תהיה מוציא מצה. כי היצר טוב שהוא במסמן לפני היצר' יצא בנבחרו בעזרת השובה ומעשה הצדקה. הנה מציא מצה כי תהיה מציא היצ' שנקרא מצה. כמ"ש הכבי האמת הפך התמך שהוא היצר'. וכן הוא. כי אין בין זה לזה אלא נקודה אחת כי אותיות דין באותיות דין אלא שמה ה' ובה ה'. כי ה"א ברעיה הלי רסו לבעלי השובה שנכנסים לשם כמ"ש חז"ל שהעולם הזה נברא בה"א כאבסודא ובר אך המחזיק ביצר' סוהם בין ירך הה"א ונהג ונעל רלח החשבה. והנה חז"ל שמה שבו הוא שביטא המחמין ומעשה העיסה. ואחר צאת היצ' בנבחרו את המרור. הוא היצר' כי סר הוא וחשק אותו במים ואח"כ תוסף כי יהיה כורך. המרור עם המצה הוא כי היצ' המכר עם היצר' שנס בו העבור את ה' כענין שנאמר בכל לבבך בשני יצריך שיחיה נגד אחר היצ' ובה יהיה של הן עורך בעוז' ותגחיל טוב בעוז'. צפון כד"א מה רב טובך יהי צפתת ליראדך. ואח"כ ברך תברך מאת ה'. ה' לל של חירות האור האלה מנתינם שאל של עבדות שהוא יפה דנת וכו'. נרצה המעשה הוא רצוי לפני אלהים.

פירוש על ההנחה

עברים היינו לפרעה במצרים. זה נאמר על הענין כי ישאלך בנך מה לאמר מה חצוה ותחקים והמספמים אשר צוה ה' אליהם אהבם ואמרת עברים וגו' עד סוף הפרשה. וראוי לשום לב כי הלא אמרו חז"ל שהיא שאלת הכנס. ומתו זו שאלת אשר לא ירע יציאת מצרים חירות לירדקי רבי רב. ומה ענין אמרו לאמר. ובאמרו אשר צוה ה' אליהם אהבם. ולא אמר אותה יראה שהוא בן לא הכנס כי הציא את עצמו מן הכלל. ונאמר ואמרת לבנך עברים היינו וגו' וקשה לומר שנעלם זאת מחבן ההוא. המיד אמר רבך אחר הכל. כי אחר אמרו ויציאו ביד חזקה היינו מאמרו אח"כ הרי נאמר ויציאו וגו'. הוא אמר ויצאו וכו' למה לא הזכיר רק התקנים. אמר ליראה וכו' כי אין חצוה כדי ליראה רק לעשות ובר לציאת מצרים. אמר כל הימים. אם הוא שיהיה ע"י כך טוב לנו כל הימים. קשה חזק הרבה מקיימים מצות הפסח ולא יבצר מחם צוה בתייהם. אמר לחיותנו בתוים הנה. מה

העיסה שחזר בו. ועסקו בה לכל תחמץ. והוא שיעור הלה. וזה כל האדם כי האדם הלה של עולם כנודע והוא כל הנוף. לרמז כי לא קצת טופו צריך לישור מלחמץ כ"א כל הנוף הנכלל בשם הלה. הוא כל האדם סבף רגלו וער קוקרו. כי כולו באחד נקרא הלה של עולם. ואם ככה נעשה שלא נרמא מסופינו הנקרא כצנ נעשה כאופן שלא יהמין ולא ירכי בירו הלה המין כ"א עד בלתי השאיר לו כל סכל הלאה עזן ופשוט וחמאה. ולא יראה לך שאור בכל נבולך. שיבער את היצר' סכל בני נבול. שיהיור את האנשים בתשובה ויקרנם אל ה'. ולא האכל עליו הסך שבעת ימים רסו על ימי שנהיגו שבעים שנה כי זה כל ימי היינו. אז ישמח ויגיל בנאותו. כי הכל ייך ער אור השכינה להתענג ברשן כל צדקותיו אשר עשה ויהפכו חזרתות לזכיות. ושנה נאמר הקרב והבא ק"ל מחרה אל תאחר. הנה כמאמר חז"ל שלא חספין בעצם של באותיות להממין ונאלם מיד. כן יעשה הוא יתברך במצותנו שלא נחמין בנקותנו אחר המהרה.

רס"ז בסימנים

הנה אשר בהר בנו עשית והפליא לעשות עמנו ביציאת מצרים. הובד עלינו לרדב בו ולבער שאור יצרנו הרע מקרבנו. חבר למען יזכור כל איש הרבר הנה בשעה ששעה ומרור מונחים ונפניו כסדר רסו הענין במסנים לסדר תלילה. ע"פ הרברים אשר שבו ראשונים לסוכת הסדר למען יהיה נזכר לקורא אותו. ח"ל: קדש ורחץ כרפס וכו'. לרמז כי כל איש אשר חננו ה' דעת וכו' שני לו וחשינה יד שכלו כי לא מהור הוא ודברי עונות נברו מנו ורשעו מסחבות לחבים אל האלהים אשר בראו. כי טרם החילו לסוף עצמו תחת תענוגי רשעתו יתחיל ככל תהלה. הלא הוא: קדש. לקדש עצמך במותר לך. ואח"כ ראו לך שתרדף סכל אשמת דבר. והו' ח"ן. כמו דאת אמר רחצו חזנו בכל חסדוקי תשובה הראוים. ואחר שתרדף מסומאך קנה מדות קניינות טובות. וכל תרדוף אחר המותרות כי טוב ארוחת יק בחומץ באהבת ה'. והו' ב ר פ ס. הוא שאר ידות מצטמק רפה לך. והיה הרסו כרפס יותר מבשאר ידות לרסו כי לעצמך תצטמק אם לא לל. כי הפלא ברו וצדקה חנון. הנה רסו באותיות אלו כ"ף ר"ש. כלומר תמלא כ"ף בעל ר"ש ועני וגם תפייסו בדברים כי הנותן לרש מתברך בשם ברכות והמפייס כ"א ברכות שהוא לספוד לבו. והו' פ"א ס"ף לומר כי אחרי מלאך כף הריש גם כן המסכתו כי תפייסו. ושמה האמר מה מעשה ואין דין. סתנו. אין זה עיובא כי הלא פרום לעשה לחמך. והו' י ה ז שהוא פרום המצה אשר לך

אשר עבדים היינו לפרעה, כלומר אך לא עבדי ה' היינו עדים עושי רצונו. ועוד מעט שני בי ע' יציאת מצרים חורשו בנו עקרי הרת חיוור צריכים מכל העקרים ביר לחזק אסנת רת האמת בלבבנו לעבור את ה'. הלא הכה חרש העולם אשר ראיתו בי שירד השי"ת את המול שבועלם הנלגלים ואת חרש שבועלם המלאכים ואת יושבי הארץ שבועלם השפל. הנה ויציאתו ה' שחור מציאותו יח' אשר ידענו כי התיאנו מסצרים אשר מלה מתחייב שלא יצא משם עבר לחירות, הרי ששירר המול, הנה ויציאתו ה' מסצרים, וגם שירד השר הנה ביר חוקה, והוא כי אין צורך לו יח' לעשות רבר ביר חוקה כי במה נחשב לפניו יח' אפילו לעשות כל העולמות יש מאין בלא עמל ויניעה? אך הוא בכחבו אצלנו במקסות רבים כי אין קשה לפניו יח' כי בראינו לכות את ישראל את ענותיהם מעבדים, בס' ח' על חיוני שקשה לוונם בקרעת ים סוף, והלא בסו זר נחשב שיחיה קשה לפניו יח' לקרע חים סוף, אך מפני קטרו שרו של מצרים שיחיה תובע רין במסור הבי שמא פנים יש רבר? הלא עובדים ע' וחללו עובדים ע' ובר, וע' זה תוא חיוני כי לא ישחור חזונות במעשיהם בעוה' ויחיה האחר בלי ראי לכן ונו, ע'כ אמרים ז' קשה לוונם בקרעת ים סוף, והנהו אל הענין והוא כי התרגל יר חוקה לשר את השר שיחיה תובע רין, ח'ש ביר חוקה שראו ישראל את חרש מה על שפת חים, אז יתפרש ויציאתו ה' מסצרים הוא השר שנקרא מצרים כמו שאמרו ח' על מסוק וישאו עניהם והנה מצרים נוסע ונו' מלכו ששרו של מצרים, 'מצרים' שמו וראו אותו ביר חוקה נגר ישראל ע'כ וייראו מה, הנה שאמרו ויציאתו ה' מסצרים הוא חרש, וביר חוקה לשרד המול ולהכניעו, ושרד ר' וגם שרד את יושבי הארץ חלו שבועלם השפל, הנה ויתן ה' אותות ומופתים ובר, הנה חורח בזה שליטתו בשלש העולמות, ואין זה רק השי"ת שחירש ובראם, הרי יסוד נרול ע' יציאת מצרים שחירש חרש העולם, שניה חירשנו ענין חיתור כי ח' תוא תאליים שפועל רין ורחמים באחר, שחיר האותות והמופתים לא היו רמים רק במצרים אך לא בארץ נשן אשר יש בני ישראל, כי שם לא היה רבר ולא חרש את עורב ולא ברר ולא שום מכה, ולא עור אלא שארדבה היה מניע אליהם מוכה ע' המכה בס' ח' בי מסכת תרם חעשירו ישראל שחיו המצריים קנים ברמים ורחמים מים לשחור, באופן שיחיה רין למצריים ורחמים לישראל באחר, הנה נרדלים ורעים במצרים אך לא לישראל, ואין זה כ'א כח האחרות כי שני המדות אחת הנה, שלישית החששנות, והוא כי ח' פעל כל זאת ולא מלאך ולא שליח, שנאמר ויציאתו ה' ואת

החיות הסתיהם אל חיום חוז? אמנם אחרי אשר חסר לך פן חשבנו ונו' אשר התיאך ונו' ראה חנה היה מסוק אשר יאמרו ישראל אף שאני לא אשכח מה שראיתי בעיני אך בני מה אעשה לו כי לא ראו ולא ישים אל לב יציאת מצרים וישכח סמנו, לוח אשר עשה זאת איפא בנו ושים בלבו חרבר, והוא כי ישאלך בנך מהר לאמר, שחור שישאל כדי לאמר לו אתה החשובה, ושאלנו חיה מה הערות, ואז ואמרת ונו' דברים שיתקעו בלבו באופן שי'א ישכח כאשר יתבאר בסיעתא דשמיא, וסברה הבן השואל תלא חיה כי יאמר בלבו איזה הוא רבר גדול יציאת ישראל מסצרים וחשדיר המצריים במלכותם וארמנותם, או חסרם ל'א מלכים בארצותם ולבתי' החיות כל נשמת וקחת ערים גדולים וטובים ובתים מלאים כל טוב ובזרות חצובים וכרמים חתים וארץ חסד השעורה ונו? חנה כל השומע ינור אומר כי נרול שאר חשנית הווא מחראשונה, ע'כ יענה הבן הלוח ויאמר מה היה שאחר ביבוש הארץ שחיה ובה חלב ודבש אשר נתן ה' לנו ונשב בה כי נוביר גם עתה יציאת מצרים ונעשה ערות וחקים ומשפטים ובר לחשיאה, הלא יתר טוב לנו לעשות ובר לכבש ל'א מלכים שחורשונו אותם ונשב במשניות מסמנים ובמנחות שאננות, ולחיותו בן חכם לא יאמר ררך קושיא במסור חרשע שאמר מה העבורה הוואת לבם, אך לא ישאל כדי לשמוע החשובה שחאמר חנה כי ישאלך בנך מהר לאמר כי תחיה השאלה כדי לומר לו אותה החשובה, וגם לא יתם חרבר ל'א ח' לה' שאמר מה הערות ונו' אשר צוה גם עליו באמרו אל ח' נ'ו, ענין השאלה הוא באמרו אחכם לומר אתם יורשי הארץ שפלאי פלאות נעשו לכם להשפיר ל'א מלכים ולקחת את ארצם שנהלת חיה זו מציאת מצרים, ולמה חעשו אתם ובר למה שחור רבר קסן לעומת מה שעשה חור יח' לבם, חור שאמר מה הערות כענין קרבן פסח שחור ערות לישראל אשר פסח על בתי בני ישראל ג' וחתיקם כענין ח' תאכלו סמנו ונו' וזיות חנה שבעת ימים וזיות המשפטים לאבול על מצות וטוריים אשר צוה ה' אליהם אתכם, כי אילו לא צוה רק לרדור אשר לא סחו בסרבר ולא ראו ביבוש הארץ החרשתי, אך לא אתכם כובשי הארץ שחיה לכם לעשות דברים לזכר ירושת הארץ, או ואמרת לבנך ונו' לומר ראה בני כי יותר ויותר ראוי לנו לעשות ובר ליציאת מצרים טעשות ובר לכבש הארץ מכסת מעשים: אחרת כי מה שחטיב לנו השי"ת בחיותנו צדיקים אין לנו לחזק מוכה כ'כ כאשר בחטיבו טענו בחיותנו נו' תומא עם כבר עת, והוא מאמר ח'ל' בי ישראל עברו ע' במצרים דברד שנסאר נו' מקרב בו לא נאמר וכו', חור

היה ר' ער נחלת הארץ, אך אה"כ נרולח מזו חיתה חסכתו יח' אלינו ברוב טובה שנתן לנו ארץ שבעה עממין וזבת חלב ודבש, ולמס נעשה רמז משליל' רעה במקום רבוי מוכח? נ"י אף אם יתיה רמז לדרות צריך לחיות רק ביום הראשון כי בו אפו את חבצק עונות מצות ולא חסך, אך שבעת ימים למח? (ר') כי אף אם נאכל מצות שבעה ימים יהיה לומר ולמח לא נאכל גם חסך, ואם לא נאכלו למח חובת עלינו לבדור בלח מן הבית, ומרוע נצמינו לא יראה לך חסך ולא יראה לך שאור אפילו בכל חנובל, חזאת בוונת חכבוב אחרי אטרו והיה בי יביאך ח' אל ארץ הכנעני ותחית וני ארץ זבת וני שחיא טובה רבה וקניינית מה שאין בן ביציאת מצרים שהיא רק העלה מרעה, עז' ותברת וני שחוא לעשוה רמז להצלת הערעה, וחשנית שלא ר' יום אחר ב"א שבעת ימים ושלשית ולא חסך לך חסך, על כל אלה והנדה לבנך וני לחשיב אל לבו, ח' עור יש רבר שעלי יתחמך עור ויתר ואפילו לבב של חם, חלא הוא בראותו שזולת הקרבן פסח צונו השי"ת לקרש בל בבור בחמם קרבן לח' לרור דור וגם לפרות כל בבור אדם, והוא יתחם ויאמר אם הציל ח' את בבורי ישראל במצרים בננום את המצרים חלא היה לבבורות ברור החזא לעשות כמצוה עליהם, אך כל בבורי חרורות הבאים מן הכניסנו בחיוב זה? ועל שאלה זו אמר מאמר חכבוב באטרו ותעברת וני ועליה ישאל חם ויאמר מה זאת? כאשר יבוא ביאורו בסייעתא דשמיא, ונשוב אל חתבם לכאר חכבובים על פ' הרברים אהלה, והוא בי אמר ויהי בי יביאך ח' אל ארץ הכנעני וני שחם כמח עממין וחיא ארץ זבת חלב ודבש וני לא היה ראי אחר כל המוכה חתיא לזכור עור רמז חצלתנו ממצרים בי חלא היה חרר רעה ובמח נחשב במקום רבוי מוכח? ואמר עז' ותברת וני ולא עוד אלא שבעת ימים ולא יום אחר כאשר ביציאת מצרים, וכיום השביעי חז לח' שחוא ככתוב אצלנו לעומת חירוש חעולם שעיקר יום ראשון ויום השבת, כי בן הם יום יציאת מצרים ויום חסך יום סוף במדובר למעלה, יען כי עז' נמי יציאת מצרים הושרש בקרבם חירוש חעולם מאת יח' והשנחה ושכר ועזש במפורש לעיל, והנה מרדן היה מקום לרבר ולומר בי יצוא ח' לעשות חז ראשון ושביעי אך לא יאכל מצה רק ביום הראשון כמו בימי צאת ישראל ממצרים, עז' חז ואמר מצות יאכל את שבעת הימים, והמסמ ספני שהביר ישראל כי נרול ח' ואין וולתו וראוי הוא להדבך בו כל ימיחם אשר חם היים על הארסה, כי מי זה האיש אשר חננו ח' לחביר נרול ולא ישליך כל תבלי בכפו ותחבו אחרי נוו ואחרי ח' ישאן לבו ובו ידבך כל ימי שנותיו שבעים שנה, חח ירמח באטרו מצות יאכל את שבעת הימים, חח נמשל חאדם לעיסה

לילה, וחוא בנורע מחול' בי שרו של מצרים שמו מצרים, כמו שנאמר וירא ישראל את מצרים מה, מתיס לא נאמר וכו', ובחדש האביב היה מפלחו, ועז' ראי מלסור את חרש האביב בכל בחינותיו, בין לחיותו חרש האביב ובין לאכול חספה והמצה בלילה שחיתה או חיצויה, ומפני שאמרתי ועשית פסח לח' אליך שהוא בבית ח' לא בפסח מצרים שחיה חוצה לארץ וכל איש בביתו, מפני שאינו ררך שמירה לומר כאשר בצאתך ממצרים, אלא זבת לח' אליך, לכן ראוי שיהיה במקום אשר יבחר ח' ולא שישחוט אותו כל איש בביתו בפסח מצרים, ובן על רבר חסך ומצח אינו כוסן החוא בי אז היה יום אחר בלבר ותחל לא חאכל עליו שבעת ימים תאכל עליו מצות, והמסמ כי בחפזן יציאת מצרים, והוא מאמר ח' למח זו ישאנו אובלים על שום מה שלא חספיק בעקם לחתמין כי גורשו ממצרים ולא יכלו להתחמטח חו חתמטח, וחמסמ אל מציאה חמצוה שאמרתי שבעת ימים ולא יום אחר למען תזכור את יום צאתך וני כל ימי חידך, והוא בי שבעת ימים חוא רמז אל ימי שנותיו שבעים שנה, חח כל ימי חידך, רמז כוח תשים על לבך ובחן יציאת מצרים כל השבעים שנה שהם ימי שני חידך.

נח עורר על ענין חרדות חבנים, כי למעלה בפסוק נאמר ויהי בי יאמרתי אליכם בניכם מה תעבדו חזאת לכם, וסידורו תשובותו באטרו ואמרם וזבת פסח חוא לח' וכו', ולמס חזר ואמר והנדה לבנך? ואילו היה בן אחר החרשנו אך חוא חבן חראשק, כי חלא ששאלת חחיא פירוש חזל' על שאלת חרשע האמור מה תעבדו חזאת לכם, לבס ולא לו, ובן חנדה זו לא היה בי הרי אמרו אף אתה הקחה את שיניו ואמרו לו בעבור זה עשה ח' לי ולא לו והוא האמור מה תנדה לבנך וני, כי שאלת חכב חיא מה חערות, ושאלת חחם חיא מה זאת באופן ששאלת חבן חרשע נאמרתי פתמים בעני מקומות, אמנם חמסה דברים חם אשר עליהם יתחמץ לבב אנוש לשאול עליהם ומה הם הם יתיה רשע, ואילו חם: (א') בי יראה שחש"ת חייבנו לעשות את הקות חספה בכל דור ודור, ועז' אמר שיתחם חבן בראותו שכל שנות מספר ימינו בבגן חבית נקרב את קרבן ח' כמערד, עז' חוא שואל לו היה ר' לרור חוא שחוא ממצרים לעשות בן ולא לדרות חבאים, חח אמר ויהי בי תבואו אל הארץ וני ושמרתם את חעבדתי חואת לכם, בלומר שחיה חספיק לרור חיוצא ממצרים ולא לבס, וחשיב לו בתלכת במפורש למעלה ואמרם וזבת פסח חוא וני, (ב') חדבר אשר לא יבצר מלשאלו עליו חלא חוא, כי צונו השי"ת לאכול מצה על שלא חספיק בעקם של אבותינו לחתמין, ואף כי נאמר שרע חקב"ח שחיה וכו' מצה לדרות

עכל בה, חה יהיה לך על חיות ענינך ולבך שם כל חיסים לזכור סקרים פלאיו ית', ענינך ע"י סח שבין ענינך ולבך ע"י סח שבקורות נגד חלב. ושטא תאמר אם כן איפוא לסח יו"ם בורות חסתיים אל חיד ולא על חלב בעצמו כמקום שחוא דופק טעין הפלה של ראש שחוא סמט על חמח נגד סח שבין חענינ? לזה אמר כי בחחק יד התצא ח' וגי' לומר בי סח שסתייח אל חיד יחיה לך לאות לזכור שבחחק יד התצא ח' סמצרים. או ירמח על חשתרש הארם במחשבה ובמעשה ובדיבור, על המעשה אמר לאות על ירך שחוא לענין חשתרש יריך במעשה, ולזכור בין ענינך על המחשבה עתין חמח, ע"כ נם בדיבור שחוא שלם הפסיק גירסא ספוטך שחוא חעיקר, חחו למען תחיה תורת ה' בפ"ך, ולא יעלה על דעתך שאחתי התצא ח' סמצרים כי שם יחיה אך לא לך, דע איפוא כי חנה ביד חזקה התצאך אותך סמט, כי אילו לא התצא חקב"א את אכתינו עדין אנו ובנינו וכו' ולא אמר התצאנו לסח שאמרו חז"ל כי על בן רשע דבר, ותחתיל לחקחות את שיניו באסור לו עשה ח' לי ולא לו, לך נמר ואמר כי ביד חזקה התצאך, כי התצדך לך חזקה לחיותו סתאי אותך על חערר זכותך, ושטא תאמר חלא די לי סח שבמרתה אעשה זכר ליציאת מצרים אך לסח אעשה בן כל חשנה שיחיה זה לי לאות על ירך ולזכור בין ענינ? לזה אמר וסמרת את החוקה וגי' למרתה וגי' וחוא בשום לב כי חלא במרתה חיה ראו לומר ולא למרתה, אך הוא שאמר חוא ית' חנה אמר כי חיה עושה זכר לכל אשר עשה ח' ח' חנה אמר רק בחיה חקב"א ב"א אין צריך לומר שלא יסדך חזקתך לכל חשנה ב"א אפילו במרתו סמט לא היה נשרש חענין בעצם, ולכן אמרתך לך שכל חשנה יהיה לאות על ירך ולזכור וגי' ע"כ, בן נמצאת שומר בלבך בעצם את החוקה חזאת למרתה שחוא למען שיחיה סמרתה יהיה שומר זה לך סעלה, סח שאין בן אם כל חשנה לא חיות וזכר חענין במדבור.

ס ח חבורה, קשק חו ס שאלה סח חעבורה וכו' חיתכן בי לא שסעו ולא ידעו חבנים חאלה כי זבח פסח חוא אשר פסח ח'? חיל קרי בי רב חוא! ואילו חיתה חו שאלה תם או שאני יודע חחרשתי, אך ח' יחוסו חז"ל השאלו קר לרשע וגם אם נפרש שאלה סתמית אף לבלתי רשע חלא כמו זו חתיה שאלת עיר פרא אשר לא קרא חפרשה, אסנם אחר צוותו ית' את ישראל על כל חעבורה חזאת לחיות תקת עולם וחנה אין משכן ובית חקדש סמיר קיים לעשות עבודה זו לעולם, לזה אמר סח שחוא כולל נם שלא בזמן ביח"ס קיים חוא סמירת חדבר בענין חמצה וסכיתת המלאכה חבירת ענין חקרבן פסח, חח שאמר וסמרתם את

וחיצה"ר הספיקו לטאור שבעיטה המעט"א אוחם, ורמז ואמר כי שבעת ימים חירותים חם רמז ליסי שנותינו שבעים שנה, בי לא תחיה אכילתו וחנאתו סחם בשרתף חיצה"ר כ"א סצות משוללים שאור יאכל בשבעת ימים אלה, ואם חמאת ע"י שאור שבעיטתך וחסך נוסף סלקתו ובערתו סמך, ולא בלבד סמך כ"א נם עד שלא ימצא שאור חוא חיצה"ר בכל נבולך, שחשוב בתשובה את כל בני תחוסך, כי אשר צונו ח' לעשות כן בפעל חוא רמז אל חערר חיצה"ר ותיקנו אחרי אשר נמצא בך, וחורה לנו חרמז במלת, אח"י חבלתי סתייבתי לפי פשוטה וגם בכפלי, כי חלא נאמר שבעת ימים חאכל סצות ולמה חוא ואמר סצות יאכל את שבעת חסמים? וגם חצו"ק נרמז בסנה כי חצו"ק נקרא ח' כ"א ובנינו בן יחירע בן איש ח', וחוא כסמפר מצה כסמפר קסן, הפך שאור שעתה עם חכולל י"י כסמפר חמת כסמפר קסן, וגם אין בן חסין למצה אלא סח שירך חח"א שחיא חלחית נדבכת לננה ונעשה ח"ת, חח שאמרו חז"ל שעולם חוח נברא בח"א ולמה חלחית לברעיה? רמז שיש לחם מקום ליכנס, ואמר לא חרבת לפשות ויש לו רוב זכיות פתח תשובתו פתח ועדין נקרא חלח שיש ח"א כסוף ח"בה, אך כאשר חרוב עונות חענין חסין אז נרמז ירך חח"א ונעשה ח"ת ונקרא חסין, כי סחם פתח תשובתו, וסח נם אם אמר חוסמא ואשוב ויבואו בו שאין סמפיקין בידו לעשות תשובה, ואמר חש"ת חנה אחת אשר יצאת סמצרים וראית בענינך את כל חנוראות לא חסום, אך צריך אחת כי חעמיר על חאסות נם את בך, ולכן וחנרת לבבך כל חנוראות אשר נעשו במצרים כדי שנה חוא ידבק בחש"ת ויסלק חיצה"ר, חחו וחנרת לבבך שחיא חנרת וספור יציאת מצרים בכל ספעלות חמים דעים אשר עשה, חחו לאמר, כלומר שיחיה חכנה כדי לאמר לו ע"כ בעבור זה כלומר בעבור שאור זה שחוכרתי לך שחוא חיצה"ר, למען אוכל לו לנדע ולבסלו סמני, עשה ח' לי כנאחי סמצרים, וחוא סח שכתוב ולמען חספר ח' ירעתם כי אני ח', לכן אחת בני אחרי חודעי אותך את כל זאת קבל על סלכות שמים ובסל חיצה"ר, ואין זה רק ע"י חננת בחורה יוסם ולילה, כי כל איש ישראל לכן נוצר כסמפר חננה אך למדת חורה חרבה אל תחזיק סובה לעצמך כי לכן נוצרת, חחיא ציר וסרפס לחול חיצה"ר כמו שאמרו חז"ל אם פגע בך סנוול זה שכתבו לבית חסדרש וכו', ע"כ צריך שתחיה לך למזכרת יציאת מצרים לחכיר את נדלו ית' ע"י כך חרמב בחורה ח' ולא חסוש ספ"ך, וסמרו חסוכיר חלא חוא כי יחיה לך לאות על ירך ולזכור בין ענינך שחוא כנגד חלב וחוסמו שבהם חחבמה, חחו "למען" בי ע"כ תחיה תורת ח' בפ"ך שתחנה בן יוסם ולילה ויתבסל עירך סמך ע"י חתרתה שאתה

הקדשה שכל ענינה אחרות בנודע. וזה נורם כי תחת כסוי המאמ נעשה לו מכסח קדושה, ולכן אמרנו כסוי בלשון מכסח ואמרנו מכסח וחכסו. בלומר חמשה מכסח על חשה, וזהו מכסח הנפשות של ישראל שהם לבושי מבלול קדושה ע"י המצוה, בנודע מענין חלוקה דרבנן, בן החכסו על חשה ולחיות כי עתה חשרה בו קדושה לחיות פסח לח' הוא שם של בן ד' אחיות לשם חלוקה לער. ע"כ צריך שיחיה קשור בכרעי המטה ר' ימים בי בעלוי מקדש השם בן ארבע אשר חילל בעוכרי ע"ז, ובאמור המצור אל העברי לסח קשרה את אלתי בכרעי המטה? ותוא משיב לו בדי לשחטו לשם אלתי ישראל, הנה כוח הוא העדה למוט נפשו לקדש שם שמים, והיה ר' ימים במספר אותיות הש"ת. וע"ז נס חשה שעל ירו מקדש תישראל את השם קנות קדושה יום יום כמשך ארבעת ימים אשר ראוי לשם קדושה של הוי"ה ישתבח לעד אמן. ובמסר עבוד הנבול של ארבעה ימים עורנו קדוש ער בין העברים ושחטו אותו.

ותנה מסוצא הרב, אם התינו אל לבו מקראי קדוש אלה ימצא רמז יקר ונעים להעיר לו און לעמוד על נפשו להצילה מיר הרב תימצ"ד אשר מרזק מרזק אותה וימסאח לכל יתיאשי טן הרמזים לאמר מי יוכל לו? במאמר ק"ז אל ח' ששאלו מי חרן את הכל, א"ל אתה חרנתו שנתת בי יצר חרע, א"ל חקב"ת אתה עשיתו דע. וקשה על מאמר חז"ל איך יאמר הוא ית' אתה עשיתו דע חאם מעצמו אינו רע? אמנם כן אמרו ז"ל בסי' חזק"ה למוכת האדם ניהו בן יצח"ה, וחביאו משל למלך ובנו עם השפחה שאמר לה המלך פתי את בני בכל מאמצי כתך לימסא כך, ואל הכן אמר אם תחזיק ננדה לבל תמסאך אנכי ארבה שוכר מאר, נמצא שחשפחה נודמת כל חזק"ה הוא נבט כל טוב הצדיק הנתח איתו. בלל הרברים כי אם היה האיש משולל יצח"ה לא היה זוכה לאשר העוה"ב וזה על ידו משחמט כלמס מצוות בנודע, ואילו חאם בחתילי חזק"ה להשיבם למצותו כעני ודל, לא היה נותן לו יד, היה נכנע תחתיו, ואורכה יתפוך לו לעור לעבוד את ה' בשני הלכות חס שני חזק"ה וכמ"ש ז"ל בירושלמי על נמצא את לבנו נאמן לפניך, שאפילו חזק"ה של אברהם היה נאמן אליו ית'. ובן יעשה האדם באופן כי נס אם פתחו יצרו ויובל לו לא יתיאש לומר איכבה אוכל לחשיבו אל הקדושה לעבוד את ה' בכל לבנו, כי הלא התורה תרמח כאילו אחריה תאמר אל כל איש חכם לב, כי ממש שיראה האדם בעשור לחרש ניסן שהשת שחיה ע"ז יוכלו לחפכו אל הקדושה, כן יעשה האדם עם יצרו חרע, ותוא מכותה בשם זה, כי ש ה עולה למסין ח' יצ' ר, ויפסידו תחלה היה שח לבית האבות

הרבר הזה וט' ער עולם, ולא אמר את העבודה, אך והיה כי תבואו אל הארץ אשר יתן ה' לכם כאשר דבר, אז ושמרתם את העבודה הזאת במקום אשר יצוה ה' לשכן שמו ים. ותנה אז כעשותכם המצוה הזאת והעבודה יתחמץ לכב בניכם לאמר, לא היתה זכירה כלבר התרשנו אך העבודה ממש יצדק רק לאותם שחזקו להח' חרם לאות על המסכת ובר, אך לא לכוזר על פה מה שהמביב הוא ית' לאבותינו. וא"כ לסח זה נזכה המסת בכל דור ודור? ותוא שאמרו מה העבודה הזאת ל ב ס בני דוד אחר, ואמרתם כן אמנם כי זכה מסח הוא על אשר מסח על בתי בני ישראל במצרים שהיו באותו חזק בנפשו את מצרים, אעפ"כ לא נפטר אנחנו כי הלא נס את כתינו העלי של בני הרור תתוא, ותוא כאמור אילו לא תצא חקב"ה את אבותינו ממצרים עדיין אנו ובנינו ובנינו משעבדים חיינו. ע"כ בכל דור ודור חייב אדם להראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, ואם לא היה הענין הזה נזכה חמיר לא חיינו מבירים הנאולה.

יכול מראש חרש, כאשר שחתלת הנאולה ע"י צווי לקחת חשה חיתה בר"ה. וראוי לשית לב בכללות הענין: א' לסח נאמר מצוה זו מ"ה אחר שלא היה לסח לקחת חשה ער יום העשור? ב' לסח היה למשפר ער י"ד בין העברים שחם הוא על הביקור יום אחר היה ר'י. אמנם רצה חקב"ה לחפך שה רע"ז של מצרים אל הקדושה, וסי יתן מורו ממסא, כי צריך תחלה להסיר כסוי חמא של חשה שבא ממוסאח בני ישראל אשר נרמו על המין תתוא בעברם אותו. ואח"כ להשרות עליו קדושה וחלבש אותו סחלוצה. ע"כ נורה בחמטו ית' שיחיה הצווי מראש חרש שהוא תחלת שליטה מזלו, לבלתי תניה לחול בו כח שליטה חזקוניה, כי מאז יקבלו ישראל חרש בו כלבם, וע"י מחשבה טובה זו שהקב"ה מצרפה למעשה, לקחת חשה להקריבו לח' חספיק מחשבה טובה של קדושה לחפשים מחשה כל בחינות מוסאחו בו, ותוא כי רענו כי זה לעומת זה עשה האלהים, ובאשר אין דבר של קדושה למעלה שלא יוכלל מעשה בחינות בנודע, כן לעומת זה כל דבר מוסאח נכלל בו עשה בחינות של מוסאח. ע"כ רצה חקב"ה שכמסר יתוא תחילת לחם כלבם מחשבת לקחות עשרת ימים, למען ע"י זכות המחשבה יפשימו מעל חשה עשרה כחות מוסאחו כדי שלא ישלחו את ידיהם לקחת אותו בעת מוסאחו בו, ומענה צריך להלביש אותו קדושה שירצה לקרבן לח', ע"כ צריך שילקח ע"י רבים כי זכות הרבים תעזור, חח סמאח נפשותיהם הקדושה, כי הרובם כן יפלינו קדושה ברבר אשר יעשו בנודע, ולכן אינו דומה המצוה הנעשה ע"י רבים למצוה הנעשה ע"י יחיד, ונס על ידי המצוה עליו הוא אחרות, וע"כ חשרה

אם ישוב שם אברהם לא ישוב יצחק ויעקב? (א')
 ישוב שם מ' ע' ל' ש' שמשמע? וזה היה העולם.
 ש' תחיש שם האבות מאז עקמול? (ד') אמר תרה
 ונבי אברהם ואבי נחור, מי לא יודע שהיה אבי
 אברהם ואבי נחור ומה צורך לו לומר בענין הזה?
 (ה') למע לא אמר ואבי תרן כי אביה של שרה היא
 למע לא התשיב לחזקת נ' אותו? (ו') אמר ויעברו
 אליהם האחרים, איך יכלו כזה אברהם אשר כי שלש
 אלפים כבר הבין לא בוראו? (ז') אמר ואקח לא
 אביכם את אברהם, את, אביכם" מיתר הוא, ה')
 אמר ואוליך אותו בכל ארץ כנען, מה ענין תולכה
 וז'...? (ח') אמר וארבעה את רענו ואחן לו את יצחק
 שגמרא כי קודם לירת יצחק חרבה את ורעו וחלה
 לא היה לו ב'א' ישמעאל לבדו, ומה נם כי לא
 יקרא ורעו ב'א' יצחק, י') כמו ביצחק אמר ואחן
 ויצחק את יעקב ואשר, כך היה לו לומר ואחן
 ויצחק את ישמעאל וזה יצחק? (י') מה צורך
 וירענו שנתן לעשו את הר שיער לשרת אותו?
 (כ') אמר ויעקב ובניו ירדו מצרימה, מי לא ידע בכל
 הלא ומה צורך לאסור אלץ הספור? — אמנם מה
 שאסר יתעב בעבר הנחר ישוב אבותיהם כונתו על
 האבות קודם אברהם וזה אבותיהם האחרים לפנים
 באסור והסיר אליהם אשר עברו אבותיהם בעבר
 הנחר, וכן הוא אושר כסמך בחרו לכם את מי
 עברתם אם אליהם אשר עברו אבותיהם אשר בעבר
 הנחר את יצחק האמרי, וא"כ איפוא לו אל
 אבותיהם הקדשים ידבר חלילה, וכונתו לומר על
 האסור בית ישראל כי לא כמו ור יחשב לכם עברו
 אליהם האחרים כי הלא תרלו ואביו ואבי אביו עברו
 אליהם אחרים ותחזרו וישתלשלו, הנח רעו לכם כי
 ש' אבות בבחינת תעלם ודושתלשלו שהיה לגלות
 וסחלציו והמשך קיום חסין והמשכת עולם, ויש בבחינת
 ש' אבות כי עבר הנחר ישוב אבותיהם
 אשר הם מ' ע' ל' ש' כסור אבות שהיו מבחינת
 עולם ומבצע ושתלשלות, אמנם לא זו הדרך
 האמרי, כי אין הדרת חלר בבחינת חסמעיית, כי הלא
 תרה היה אבי אברהם ואבי נחור ואם היות ששני
 הלא יצאי חלצי תרה היו לא השבתים לאחרים.
 כי תרה ותרה עברו אליהם האחרים ואקח את אביכם
 את אברהם אותו לבדו קראתי אביכם ולא את תרה,
 ב'א' וליחסי אב לבנים על בחינת סמך תהולדה
 לקראת אב, וליחוי כי תרן לא חספ לא כאלהים
 אחרים ולא כאלהי אברהם כמו שאמר וז' שאמר
 ונצח וידיה אנא, ע' לא וחזרי ואל את הנחר,
 כי הוא לבדו נמשך אחר תרה ושניהם עברו אליהם
 אחרים, ואקח את אביכם אשר לא עבר עז',
 וכלשון ואקח שנתן ב' אחיזה לקחת אותו כי עז'
 וליחסי לאליהם קדושים לקחת כנפם סמאה, וא

בכל הכנותיו כי היו מושלים בצרם. הו ירמח ויקח
לחם כל איש שה שהוצא אשר היה לבית אבות
ובתיהם וסעודתו וכלבו נאמן, וחתיקש בעתם
יעקב. וְעַכְשָׁן אֵל אֱרֶם לך אושר וְהָלֵכִים אֶל
הַיָּהוָה. בֵּא תִבְאוּ אֶל הַבֵּית, הוּא שֶׁלֵבִי בְּ
לְבִית הַמִּדְרָשׁ וְאֵם יִסְמֵנּוּ בֵּיתָּה מִתּוֹךְ בְּרֵא' נִגְדוּ
וְעִבְדוּ וְהָבִיאוּ לְהִסָּא, הַתַּחֲבֵר לִשְׁכֵנֵי וְלֵקָה וְהָבִיאוּ
שִׁשְׁבֵּנִי אֶת הַיָּהוָה, הַיּוֹם שִׁשְׁבֵּנִי דְרִיבִי הַשּׁוֹבֵת בְּחֵרֶת
עִמָּם אַחֲרֵים שִׁשְׁבֵּנִי רִבִּים יַעֲזֹר לְחַנְּנִי אֶת הַיָּהוָה.
וְאֵם כֹּל זֶה לֹא יִעָלֶה לְךְ בְּנִי וְיִשְׂאֵל לְהִסָּא הַשֶּׁשֶׁת
בְּרִיב עֲמֵרס חֲסִידָא שְׂחִית עוֹלָה כְּמוֹלֵךְ בְּעִלְיָה בֵּיתָה
לְמִסְתַּעֲמֵנִי עֲבִירָה וְלֹא יִבֹּל לְחַטְיָדִי עֲצֻמִּי וְלִהְיוֹת
לְמִסְתַּעֲמֵנִי עֲמֵרס עַד שֶׁצֶעַק נִגְרָא בִּי עֲמֵרס, וְיִחַבְּצֻ
אֵלָיו אַנְשִׁים וְיִאסְרוּ אִיתָּהּ, וְיִאסְדִּי בִּי אִשׁ
הַיָּהוָה. הִיחֵר בְּעֵר בִּי וְתַחַת בְּהוֹבֵם הַכְּנֻזִּי וְכִשְׁתִּי,
וְהָיָה יִאסְרִי הַכּוֹס בִּי אִשָּׁה שְׂחִית עֵקֶם עַד בִּי הַיָּהוָה.
וְלִדְרֹבָה, או ירמח אֵל הַרְגָּה לְהוֹנֵת מִחֵצֵי'ר לִלְלָה
לְחִיבָה לְחִיבָה, בְּעוֹלָם הוּא הַרְגָּה לִלְלָה בְּעִנֵּן מֵאֲבָל
וְיִסְתַּלֵּל וְיִבְרָא כְּתָם יִהְיֶה בְּשִׁלְשֵׁת תַּנְאִים: א' עֲלִי
אִשָּׁה שֶׁלֹא יִהְיֶה רַק עֲלִי הַתְּרִיעָה שֶׁנִּקְרָא אִשָּׁה, שֶׁלֹא
הַרְגָּה אֲחֵרָה עֲלֵיהָ רִשְׁיָה רַק שְׂחִית וְיִסְתַּלֵּל וְלֹא לְפָנֶיהָ
הַנִּהַג אֲחֵרָה עֲלֵיהָ רִשְׁיָה, וְכֵן בְּשִׁלְשֵׁל עֲלֵיהָ הַתְּרִיעָה
אֵינִי שֶׁמֶךְ בֵּא מִצְטַמֵּס וְעַל בִּי עֲלִי שֶׁלֵּךְ חֲשֵׁשׁ, כִּי
וְעֵשֶׂה דָהּ תִּמָּא נִגְרִידָה אֵלָיו, כִּי הִלָּךְ הַחֲנֹה כְּמוֹת
וְעֵשֶׂה מִזֶּה עֵקֶר רַק בְּאֵלֶּי סָרֵס יִסְתַּלֵּל הוּא מִצְטַמֵּס
נ' עַל מִתְּרִיעָה שֶׁכָּל הַנִּהַג חֲזוֹר נִלּוֹת שְׂחִיתָה
וְחִרְבָן הִבִּיָה, או כְּמוֹת תִּבִּית חֲזוֹר מִרְיָה אִשְׁמִיתִי,
אִךְ אֵל תֵּאֲבָלוּ מִמֶּנּוּ נֹא אֵל תִּהְיֶה מִעַל יָצֵח'ר, וְלֹא
שְׂחִית מִשְׁלוֹל אִשׁ הַתְּרִיעָה רַק לְרִצּוֹנוֹ בְּמִתְּרִיעָה, וְלֹא
עַד כִּלְכֵּד בֵּא נֶאֱמַר לֹא תִאסְרֵהוּ מִזֶּה וְנֶאֱמַר מִזֶּה
וְלֹא אֶעֱשֶׂה בְּכֶסֶף תַּחֲצִלָה כְּאִשׁ שֶׁמִּשְׁחִי כֹל לְחֹוֹת הַכֶּסֶף
שְׂחִיתָה לֹא יִהְיֶה מִחֵצֵי'ר רַק כְּמִצְטַמֵּס עֲלֵי קִדְרוֹת
הַתְּרִיעָה, אֵל יִנָּח הַיָּהוָה בְּכֶסֶף מִשָּׁא, אֵל אֶעֱשֶׂה
בְּכֶסֶף מִשְׁלוֹ בְּמִים שֶׁלֵּךְ עַד הַאֲבָרִים שֶׁלֵּךְ מִרְשָׁה
נִשְׁאָר בּוֹ וּמִתְּבַשֵּׁל בְּמִים, בִּי אֶעֱרֵב מִמֶּנּוּ מִרְשָׁה הַיָּהוָה
עִמָּם מִימֵי הַתְּרִיעָה עֲנִינֵי הַרְבֵּת הִנֵּה כְּמוֹת לֹו וְיִבְרָא,
אֵל תַּעֲשֶׂה כֵן בִּי הֵלֵךְ עוֹד מִמֶּנּוּ וְיִנְבֵּר וְיִקְוֶם עֲלֵיךְ,
בֵּא עֲלִי אִשָּׁה שֶׁיִּי' יִהְיֶה חֲסִיד נִכְנַע אֵלָיךְ רִאשׁוֹ עַל
כִּרְיָו לֹא מִרְבּוֹ.

וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ וְנָה, רֹאיוֹ לְשׁוֹם לֵב
 דָּרָךְ בָּלִי: (א') מִחַ צוֹרֵךְ אֶל כָּל חֲסִמּוֹ הוּא, וְסִי
 לֵב יֵדַע בִּי כֹּא אֲבִירָהּ בְּמִסְמָרוֹ יֵל' עֲקֵרָה חֲתָה לֵב
 וְתִרְחֵץ וְשִׁחְרָבָה ח' אֶחָד וְשֵׁשׁ וְשִׁנְתָּה לֵב יֵדַע, יִצְחָק,
 וְלִיזְחָק נָחֹן אֶחָד עֲקֵרָה חֲסִמּוֹרִים בְּכִרְשָׁה שִׁנְתָּה
 עֲקֵרָה שֵׁשׁ לִנְחָלָה וְשִׁחְרָבָה וְכִבְּנוֹ יֵדַע
 מִצְרִיָּסָה, וְכִל יֵל' חֲסִמּוֹרִים כֹּחַ הוּא מִפְּרֹשֶׁת בְּחִרָה
 ח' (ב') אֲמִרָה בִּי עֲקֵרָה חֲתָה יֵשׁוּ אֲבוֹתֵינוּ, חֲסִמּוֹרִים,

ואחזק ליצחק את יעקב ואת עשו כי גם זה בנו. ועי' כא שלמות נסורה לעקב. ובאמת ראי חיה ליצחק לעשות באברהם לקחת שפחה בתנאי לחסילי בה חזוהא תחיה ואח"כ יצא עקב. אלא שלא היה אפשר ביצחק ספני שנתקדש לחיות עולה תמימה על העקדה ומשפחה ימים נצח ע"י מילה לקרבן לח' ואיכבה יקח שפחה בתנאי? ע"כ עשה הקב"ה שנולדו יעקב ועשו כפעם אחת שדברק ועשו שאב חזוהא ויעקב יעקב קדוש מרחם. ע"כ גם שניהם בנים ליצחק יקראו אך נסדרו בבחינות שונות ובמאמרים ז'ל כי ביצחק ולא כל יצחק יקרא לך זרע. ולזה אמר ואחזק לעשו את חר עקב לרשת אותו ויעקב ובני ירדו מצרים. כי עשו נמל ירושתו מיר יעקב ירדו למצרים להשתעבד הוא ובניו. לראיה כי בעקב ובניו בלבד נתקיים זרע אברהם ויצחק ולא בעשו. ולכן מקרא שכתוב כי נר יהיה זרעו וי' ואח"כ יצאו ברכו נחל שפחה לרשת נחל' תאריך אינו ב"א בעקב לבד. אך עשו בן יצחק שלא נקרא "ועקב" אינו פורע חוב אביו ולא נחל נחלתו. חתו ואחזק לעשו ובני יעקב ובני ירדו מצרימה.

ויאמר לאברהם ירוע חרע ונר וגם את חני אשר יעבדו רן אנכי ועי'. ראי לשון לב סחו כפל אמרו ירוע חרע. ועוד איך יאמר שימי תעבדות והעניו ירוע ארכע סאות שנה ולא חיו רק רר' שנה. ועוד כי חתל כלשון מיר כי יתח ירוע וסיים כלשון רבים ותכדום ועי'. ועוד אמר ואחרי כי יצאו ברכו נחל. אם חתו שינצלו את מצרים ואמר זה לנחלת השעבוד. חיתבן בשבילי ריוח מעות ישתעבדו ארכע סאות שנה? האם יפלו איש עבדות ועניו כדי שיתנו לו מעות באחרונה? חלא סוכ חיה חתירות סכל עניו בחול! ועוד כי חתון לקחו בני שלשים שיצאו שמצרים ובסח ינחמנו דור ראשון ודור שני אשר נשתעבדו ולא נתנו כלום? ועוד האם יסר כסף חתב לו ית' שנלה את בנו בכדור ישראל בעד כצע כסף? ולא עוד אלא שקראו אותו רכוש נחל בעתה עיקר סכפס חתב והסתכל לפני ית' — אסמנ כי רצח חשי' לחוק לב אברהם בירשת תאריך כי ענין זה קודם לסאמר תכתוב למעלה ועבדו אברהם בארץ ועי' ראי ח' אל אברהם ויאמר לזרעו וגו' וא חיה בן ע"ת שנה. ובמראה זו בין הכתרים חיה בן שבעים. כי מאז עד שנולד יצחק חיו שלשים שנה. תע"כ נאמר רחי בשלשים שנה וארכע סאות שנה ועי'. כי ירענו סח'ל כי כשהשליך נסרוד את אברהם לכבש חאש חוא אור כשרים כא מרכאל ואמר אני אצילכן וגו' נבראל ולא תיחם חשי' ער שהצילו בעצמם. ובזה יאמר אני ח' אשר תצאחיד אני בעצמי ולא עי' סלאך. ולמה עשיתי לך כך לפי שרצוני לתת לך את תאריך חזאת שאין עליה שליטה סמסן סלאך וזלתי

ספני שכבר נחקרשה נפשו שייך בו לקחת. ואי ספס כי לא רע סכל נר דרש שאמרו חז'ל כי נחשב קמס שנולד ובתחניירו נותנים בו נפש קדושה סחורשה חוא כנולד כסמל. וסח כי אברהם שמי'לוהו חיה קדשה. ואמר את אביכם את אברהם לומר כי שתי קיתות חיו בו וז למעלה סזו. חאה באמור אליו לך לך סארצו ועי' שערין חיה סמו אברהם ואחזק קדושה חוא כסל בתחלת מילה כי אז אמר אליו תתחלק לפני והיה תמים. ססאו נתעלה קדושתו. כי בתחלת חיה נוסל בתנאכאו וכאשר נקרא אברהם ונשתלם כמילה נראה אליו ח' חוא יתש פתח חתה ולא נמל בתחלת. חח ענין תכתובים להודיע איפוא כי לא בדרך סכעי תלוי הדבר. כי חלא כסכב חיו אברהם ונחור שים כי אב אחד לשניהם. ואחא את אביכם וקו לקו חעליחי אל הקדושה כי קשראיו אברהם. חח את אביכם את אברהם. ופירש כל סדרנה כפני עצמם: סח שאמרתי ואחא את אביכם חוא סעבר תנחז שחוא ענין לך לך סארצו. וכל כך חחקרש קיתות חחיא ער ואולך אותו ככל ארץ כנען. כדי שעי' קדושתו חכותו כל מקום אשר חתחלק חיה נח לביבש לפני בניו. וחוא סאמרס ז'ל על ססוק קום חתחלק בארץ לארכה ולרחבה כי לך אנתנה. שעי' תתחלק בארץ חיה נח לכבש חתה אל לפני בניו. וסח שאמרתי. את אברהם שחיא קיתת שנית לקראו אותו אברהם. חלא חוא וארכה את זרעו ואחזק לו את יצחק. וחוא ענין סאמרס ז'ל לסח לא נמל אברהם עד סאה שנה וחור סוכ חיה חתחלק קודם לידת ישמעאל. והשיבו כדי שיצחק יצא סספס קדושה לבן סל אחז לידת ישמעאל בן סאה שנה. ואמרו קמסן אני סעסיד כעולם ססכסל יצרו ובסלה חאוחו ונצצר רסו וכו'. כי אף שחיו חאכור שלמים קרדשים סאר אעפ"כ לא סספת חזמת תנחש סים לנסיר רק סעס מעס סספס סכניהם עד אשר עסרו על חר חיו וקבלו חתורה. וסיכב חשי' סיקח אברהם את חגר חסצירת וסילוד ססנה ישמעאל קורס שיכול לסען שחסצירת חשאב כח זרע אברהם ספאת חזוהא ויצא ססנה ישמעאל. ואח"כ יכול כשר חערתו וילוד את יצחק מסרת בבחינת קדושה. ועוד עשה חשי' שביסל יצרו בחיותו בן סאה שנה כדי לחוסף קדושה על קדושתו. חח שאמר וארכה את זרעו. כלסר סח שאמרתי שחוספתי בו קיתת שקראתי אברהם חיה עי' שחריכתי את זרעו לחלוד את ישמעאל סקורס כדי שיצא ססני יצחק קדוש וסחור. ואחז לו את יצחק. כי ישמעאל לא ניתן לאברהם כ"א לחגר. כי בן השפחה קריו כנה. כסאמר שרה נרש את חאסה חזאת ואת כנה. כי ביצחק יקרא לך זרע ססא"כ כי ישמעאל שנקרא על שם אמו. אסמנ כעשו שחית יצחק ודבק יקרא בן ליצחק בצד סח. חח

לחם והוא בא"י שעדיין אינה שלחם, אך כנתינם לכלל דבר או תזכורם וענו שיהיו או במצרים רר' שנה. ובין תנודת השעבוד הם ארבע מאות שנה. וגם תנודת ילקו ב' דן אנבי. כי המסע שאשעברם חלל הוא ב' אח"כ יצאו ברכוש גדול וריות הרבה שהתאספו וזוהמה הנחש ע"י השעבוד שיכינו בו לקבל תורה ויהיה להם תורה משעבוד מלכויות. באופן שאפשר שלא להשתעבד בארבע מלכויות תחת הבחירה הפשית בידם, ואפשר שלא יקלקלו ורק שלום ואמת יהיה המיד להם, באופן כי שעבוד המלכויות הוא בספק, אך מה שהתאספו בראש לא האונה להם רעה ויסיך כי המתה תבוא אל אבותיהם בשלום. וגם אל תירא שמא יאבדו מתוך כור הברזל במצרים כי דוד רביעי ישובנו הנה. ומה שאמרתי נר יהיה וזרעו בארץ לא להם ותוא בארץ ישראל כי לא שלם עת האמור עד הנה. וע"ז לא לבניד הוא עד דוד רביעי.

צא ולמד וכו' שנאמר ארמי אובר אני וירד מצרים וכו'. זה נאמר בפרשת בכורים, ובכתוב כי עיקר בנותנו ית' לחרדיקנו מסדת כפוי מוכת ולתביאנו אל נדר התקין מוכה, שראוי הוא לכל איש להיות נהנה במדה זו, כי הוא נדר גדול ועיקר נבכר בכל תעניתים וגם תלוי כל עבודת אלהים ואמונתו, להביד כי נחשבת לו ית' והנען פעלו וכלו הם עבדיו, ובשכר זה הוא מקנה לנו הארץ למורשה, ואם לאו הארץ תעוב מהם. כי במתנה יש שני דברים: אחד שהתקין מוכה לנותן ושני כי המתנה יש לה הפסק וכל תנודת לומר אני נותן לך מתנה זו ואחר כך לפלתי ואחריו לפלתי, מה שאין כן בירושל שאין לה הפסק לדוד דור. ותנה בארץ ישראל יצדוק יחד שתי אלה, היא נהלת אבות אשר נשבע להם הש"ת ונח היא מתנה כי לא נשבע לתת לדוד מסרים, ובבחינת מתנה אפשר שאינה מותרת כי יש לה הפסק, אם נוכח החיה לנו ואם לאו תנתן ביד מלך בכל ובזר ארום כאשר היה, ובמפורסם בתורה שאם יעזוב את ה' גם הארץ תעוב מהם, אבל אם נעשה רצון קונו ית' שלא לזכר מסנו או תחייים בנו נהלת אבות בתור ירושה שאין לה הפסק, וזה מאמר והיה כי תבוא אל הארץ כבוא אל נהלת אבותיו. דע כי שתי בחינות יש אחת תורת מתנה בלי תהליך ב"א לפי מעשיהם, ושנית היא נהלת אבותיהם כי ע"י לקיחתך זו אני מחשיב כאילו כל הארץ ש"ך היא ואשר תבוא מארצך הוא. ח"ש ולקחת מראשית וגו' ועל שתי בחינות שבה אמר נותן לך נחלה. ותנה הנני מלמדך איך להפוך אותה ממטנת שיש לה הפסק לירושל עולם, והו' וירשת וישבת בה עולמים בלי מלמדך. ובמה הזכר הלא הוא בהראותך כי איך כפוי מוכה שהוא ולקחת מראשית וגו' לתורה שלא תחשוב בעצמך כי לך נחנה הארץ

הקב"ה, ושעורו אני ה' אשר התאחזך מאור כשרים בעצמי לכן הבטת שאחך לך אויץ המיחירה לי. וע"ז הש"ב ואמר במה ארע כי אירשנה. כלומר טוב אם תתן אותה לוהי וחס קיימו המצוות, אך במה ארע שבמשך חסן לא יאבדו ברע בחירתם בנלות בין חריש, באופן שהפסוק מציאותם מהעולם: ע"כ אמר לו אל תירא, קחה לי ענלה וגו' כמו שאמר חז"ל ענלה משולשה, וזהו שמשעבד שלש נבוכדנצר אויל מרדך ובלשאר, ועז משולש זו מדי שמשעבד שלש כורש ודרוש ואחשורוש, אויל משולש זו יון וכו' והור ונול זו חרביני דומי, והתראה לו הש"ת שכל ארבע מלכויות יאבדו ואת העצור לא כחר כי לא יוכלו במאסרם ו"ל חצי אכלה במ חצים כלים והם אינם כלים, ושטא האמר הלא טוב היה לכלל המלכויות ולא נצטרך חפלה ובקשה לנצל מהם, לזה אמר ירד העם ית' ותוא מה שאמר ו"ל כי העם הוא דוד המלך על הפגרים הם המלכויות וישב אותם אברהם, ופירשו כי רצה דוד ללכות כל האומות והשיבו אברהם במה שבירר לבניו את המלכויות במקום ניתנם, וע"כ מנע ה' את דוד מכבוד ברסם, ויהבן שהוא מאמר דוד באמרו ארדוף ארבי ואשינם וגו'. ח"ש ויהי חסמש לבוא וגו' כי שם לפניו ית' את המלכויות שהם אימה וגו' ואת הניתנם הוא הנור וגו' ובהר אברהם בנלות השעבוד מלכויות, וזה היתה המיתה שלא נתנם הש"ת ביד דוד ללכותם, כי יש שני זמנים אחד זמן העתיד שהוא זמן הדין הגדול המתחיל לנשף ערב יום, ועד חסן התוא הוא בעוד יום. ופי' שהוא נקי מעשיו לא יחשיך עליו היום, ואין זה רק ע"י שעבוד מלכויות, ואם אין שעבוד נשאר אשמותיו צדורות בשמלתו על שבטו עד הדין התוא לידן בניתנם, וזה מאמר הכתוב והיה חסמש לבא רסן אל מרס הישך היום של הדין הגדול, או ותדרסה של נבואה נפלה על אברהם ותנה אימה וגו' שהם ארבע מלכויות כי טוב להם שלא יצטרכו לידן בניתנם העתיד אחר בא חסמש, ועיקר ניתנם הוא תורה עשן וגו'. ויהי כן כי ע"י חסיד דעתו באמרו ידעו תען וגו' ואמר אח"כ ע"י הבריר נמשך כי הניתנם שהעביר לפניו באמרו ויהי חסמש לבא תעלמה היום תעלמת הדין ותנה תורה עשן אשר עבר לפניו ויהי בין תנודת האלה הם הנדים ולא על ישראל, כי בידר לבניו השעבוד התה הניתנם, והפסוק באמרו ידעו תען וגו' כי זה דרכו ית' לבלתי תהלים הרע העתיד על דבר הפשיות הבחירה, כי אפשר שבניו יבחרו כסוב ותבטל התורה של השעבוד, ע"כ אמר לו ידעו תען, לומר כאשר אני מודיעך ענין הנלות נ"כ הרע כי אפשר שלא יעלה, ותדע נ"כ כי נר יהיה ורעך וגו'. ותנה בעוד שזוער מעמיים נזכרים בלשון יחיד שהוא בייס יצחק ורוב ימי עקב נר יהיה, שיהיה לו נרות אך לא שעבוד כ"א נרות בארץ לא

בסתי סעם בס"ש בשבעים נפש ונר
בכוכבי השמים לרוב. מסוק זה נאמר בפרשת אח
ה' אליהו חירא ונר ויש לקרקע כי חנה זה שאמר
למעלה לראת את ה' ולעבור ונר. ועוד איך הוא
הדבקות בו ית' שאומר ובו תרבע. וכן הוא אומר ובו
חשבע אם אין תעניין רק שהמחבר שבועה ישבע
בשמו איך נראה מתיחס? מה? ועוד אמר הוא
תהלך ונר? מי לא ידע שהוא תהלך והוא אליהו
ואיך מחלק לשנים מה שהכל אחר, ואיך יחשך
אמר אשר עשה ונר ואמר, אתר? שהוא מיותר,
ועוד אמר בשבעים נפש ונר שהוא בלתי מסוקר אל
חקודם. ועוד כי כל חסדוקים האלה בלשון יחיד ולא
בכודים שהם בלשון רבים? — אמנם הוא יאמר
במדרש עם כל אחר מן ישראל ואומר אליו הוא יאמר
כי אהבתי את חנר שיהיה רחוק ותקרב לי וכל
הפני לחסדי לו, לכן אתה ישראל אם הראה עצמך
רחוק מה? על עבירות שבייך אל תתייחס מן החסדים
ואל ירפו יריך מלשוכ לעבור את ה' בחשך כי לא
ירדך כי עונותי חבירו בניך לבין אליהו כי מסאוך
החמאים ואיכנה תוכל לשוב לירבע בו ית' אל
תחוש: כי ארבעה כל עוד שתעבדו תרבע בו,
ח"ש את ה' אליהו חירא מעבירות שבייך אך לא
יחיה המורא לחתיאש הלילה כ"א ארבעה אז אותו
תעבוד ועי' ובו תרבע, תחת אשר חייך רחוק
מטנו כי רחוק ה' מרשעים. כי התדבקות בעבורת
ה' הוא חתיק לרשעים, ואם לא תוכל לעשות זאת
מתנת יצרך תהיה שרע שיאך לעבירות, אז ובשמו
חשבע, במאמר חו"ל על יוסף ובעז שנשבעו ליצרים,
והרבר הזה יסייען לשוב והש"ת יספור אותך מעת
וגם ירצך. ואמר והוא תהלך, כי מה ששכח בחשבות
ועי' דבקה בח' את התהלך כי הוא תהלך, כי
הש"ת הוא העושה ולא אתה. ולא תאמר א"כ לא
יחזיק לי מובת על הדבר מסני שהוא המסייע
והעושה, דע איפוא כי הוא אליהו ששכחנה אלהות
עליו, כי הוא תכלית חסד העדיק, וכ"כ הוא מחשיב
אותך ער שהוא מעלה עליך כאילו אתה עושה. כ"ש
אשר עשה אתך את הגדולות ונר, וכ"כ בשביל
התשובה שיעור הש"ת בחיותך מתרבע אליו אף כי
חייך לפניך רחוק ממנו. והראיה כי התשובה מעלה
לשוב ער שאהבה ה', כי בשבעים נפש ירדו
אבותיכם מצרימה, והיה לו לוטר שבעים נפש ירדו
חבית מיותר, ומה הם כי יעקב והשכמים בכלל
השבעים היו ואיך יאמר עם שבעים שיעור שזולה
אבותם היו שבעים? אך יאמר בזכות חיותם בעלי
אחדות שכולם היו מתייחסים לנפש אחת ירדו
אבותיך מצרימה, לכן ירדו בעצמם ולא בשלשלאות
של ברזל כאשר היו עתידים לירד במאמר חו"ל
ואחר שחטאו ושוב נעשו חביבים לפני ה' ותחת
שם ה' אליהו ככוכבי השמים לרוב, וכ"כ נרם

למורשה רק שהוא לח', זאת העשה ולקחת ונר,
אשר תביא מארץ לחודות כי אחת מחזיק לי טובה
ומראה כאילו אין אחת בה אלא כארים ואני ארזן
הארץ ופירותיה לי הם. לכן עשה זאת איפה ושמת
במאן והלכת אל המקום אשר יבחר ה' לשבן שמו
ונר לחיות הכונה תאליה על הבחינה שכתבנו
כ"י לחזיק טובה לחש"ת. לכן המצוה שבעל חשדה
בעצמו ילך לירדלים ויביא עמו תבכורים ולא יעשה
זאת ע"י עבריו ושכיריו, לכן ולקחת בעצמך ושמת
המנא בידך והלכת בעצמך, ואפילו טלך ישראל נושא
בעצמו המנא על כהפ. ואמר אל המקום אשר
בחר ה' אליהו לשבן שמו שם, בי עוב ה' השמים
ושמי השמים ובהר בארץ חלו התומרים למענך, כי
לשכן ישראל מקיימי תורתו בחר לו יריה בתחתונים
על שם שא נא ק' בעצמך, לכן אנו קונן למענך
עוב שמים העליונים ורוב לשבן בשבילך עד המקום
השמי הות, ולא רק בדרך עראי כ"א לשבן שמו
שם בקבע, ואחא חוסר עכור האם קשה בעיניך
לעוב בידך וללכת עד המקום אשר חש"ת מסכן
שמו, ואחא חולך ושב לביתך ולא לשבן שם, חזו
אמר אל המקום אשר יבחר לשבן שמו שם.

ארמי אומר אבי, מי שגלגל גלות מצרים
היה ארמי הוא לכן במת שהחליף יעקב את לאה
ברחל שעי' קנאת תחתים ליוסף ירד למצרים, כי
אם היה לוקח מיד את הרל היה נולד יוסף במקום
ראובן וסדר קנאת אחיו אשר הסבה בירידת למצרים.
אך עתה ארמי היה אומר כי שמיכב לו לירד
למצרים, אך יעקב שחיה לו זכות מצד עצמו תחת
חיותו עתיד לחנול בשלשלאות של ברזל וזכר ע"י
יוסף שירד בבחינתו למצרים, וגם שם עם חיות
מקום הגלות הוא חצר לו, כ"א ויהי שם לני נדול
וכר, אבל אנהנו את חיותנו לני נדול נמצא
בנו פרו ע"י העדר כשרון, ורעה אותו המצרים ונר,
ולא שוח לנו זכות אבותנו על חיותנו בלתי בשרים
ונצקע אל ה' אלהי אבותינו וישמע את קולנו כלב
נעבר מן העבורה אפילו בלי כשרון וזכות שלא היינו
ראים לגאולה, אך הש"ת בבור רחמינו ומסדינו הוציאנו
מסם אף בדרך זכות, באופן שיחיה אפשר לדחות
מנת הארץ לנר אחר, ולא עשה כן כ"א ויביאנו
אל המקום הזה ויתן לנו את הארץ.

וירד מצרימה ובר שואמר ויארמו אל
פרעת לנר בארץ באנו ונר, כבר כתבנו כי כל
חפץ יוסף חיה לבל יתן ארבי ואחיו תחת על שר
מצרים רק בארץ נשן אשר חיהת לשרה כמפורש
במקומו כפרקי ר"א כי פרעת כתב ארץ נשן
לשרה בבתוכה ואף שלא נתקיימה עצתו ולא לקחת,
עם ב"ז נתנה אל אה"כ ויחתה שלה, ולכן קנה המקום
שעמ קדשה מצרימה, ע"כ אמר יוסף אנידה לפרעת
ונר.

ואחדות שאף אם אחם רבים כבוכים הוא לרוב
 אבל לא לפירוד כבוכים שכל אחד נפרד מחבירו,
 כי שמתכם להם לענין חרבה ולא לענין הפירוד.
 ובני ישראל פרו וישרצו וכו' מזה
 לסדנו כי מזה טובה של הש"ת סרבה סמדה
 פורענות, כי חלא השעבוד נאמר לאברהם ידע תרע
 וגי ועבדו וגי, ורבי חזקוני נאמר אחר זמן ליעקב
 אל תירא וגי כי לני נדול אישך, והש"ת חקדים
 המוב עם היותו המאחר אל השעבוד, וזה ובני ישראל
 פרו וישרצו וגי, תאמר ליעקב, ואח"כ יקם מלך
 חרש שהוא השעבוד הנאמר לאברהם, ולכל נאמר
 אולי יחיה טבע הארץ סרבה באוכלסין לזה אמר
 ובני ישראל פרו, כלומר בבני ישראל היה זה ולא
 בסצריים, עד שנחמלא הארץ אותם כי היו הסצריים
 בכלים כרוב ישראל שהיו פרום ורבים, וישרצו שהיו
 נשותיהם יולדות כשרים ששה בפרק אחד, ולא
 היו חלשים ב"א ויעצמו במאד מאד כי היה בליריהם
 חכם וחמוץ.
 ור כס ש נ א מ ר רבנה כצמח השרה
 וגי, כי ברוד שצאו מסצרים היו הנשים יולדות
 בשדה כד"א תחת החפוח עוררתך, והיה הארץ
 נבקעה ונבלעים בה, ותקב"ח מגדלם שם ברבש וחלב,
 וקדוב לזמן הנאולה נפתחה הארץ והיו יבואים וחלבים
 עדיים עדיים וכל אחד מביא את אמו ואסו, חה"ד
 ותבוא בעדי עדים, אל תקדי בעדי עדים אלא
 בעדי עדיים, ואותם התניקות הם אשר הכירו את
 חקב"ח על חים ואסרו זה אלי ואנוה כי נראה להם
 במראה דמות צה ואדום, וחם הם אשר נכנסו עם
 ירושע שלא תנע אחד מהם לעשרים שנה בצאתם
 מסצרים, חם עיקר חורו אשר נכנסו לארץ, ובמכילתא
 דרשו ויהי לכם למשמרת מפני מה הקדים לקחתו
 של פסח לשחיטתו ארבעה ימים? היה רבי מתיא
 בן חרש אוסר ואעבור עליך והנה עתך עת דודים
 תניע שבעתו שנשבע חקב"ח לאברהם שינאל את
 בנו ולא היה בידם מצות שעסקו בהן כדי שינאלם
 שנאמר שדים נבנו ושעך צמח ואת ערום ועירה
 ערום סכל מצות, נתן להם חקב"ח שתי מצות דם
 פסח ודם מילה שתעסקו בהן כדי שינאלו, שנאמר
 ואעבור עליך ואראק מתבוססת בדמיך ואומר לך
 בדמיך היי וגי ואומר גם את בדם ברייתך שלחתך
 אסירך מבור ואין מים בו, לכן הקדים לקחתו של
 פסח לשחיטתו ארבעה ימים שאין נטמלין שבר אלא
 על המשעה ע"כ, ורא לשוב לב: (א') שאמר היה
 רבי מתיא בן חרש ואמר ויהי לו לכתוב אמר רבי
 מתיא וכו', (ב') אחר שהניע זמן שבעתו ית' לאברהם
 מה צורך היה שיעשו מצות? (ג') שמביא הכתובים
 שלא בסדרם במקומם כי שם נאמר תחלה פסוק
 ואראק מתבוססת בדמיך ויהיו שדים נבנו וגי
 ואחריו הפסוק והנה עתך עת דודים וגי, (ד') למה

היו צריכין לעשות שתי מצות לצורך הנאולה, והלא
 העשה מצות אחת מסיבין לו ונחלל את הארץ, (ה')
 למה הביא ואומר חלא ראיח מפורשת היא כי נזכר
 השני דמים וגם הוא במקום, אמנם לבא אל חביאור
 נשית לב אל הקשיא כי לפי סדרן של סעראות
 ולפי פשט הלשון בדמיך היי חלא ישפוט כל אדם
 חפץ דרשת רבי מתיא, כי דם פסח היה לפסח
 על בתי בני ישראל להציל סמדת נפש בבני ישראל,
 ודם בריית החרד גם הוא לחיות כי זאת חקת הפסח
 כל ערל לא יאכל בו, וא"כ איפוא הנאולה לא על
 מצות אלו היו אלא על שבעת האבות, חתו ענין
 סדר הכתובים במקום ואעבור עליך ואראק מתבוססת
 בדמיך ואומר לך בדמיך היי שהוא תחיים שלא
 ימותו בבורך, והוא בדם פסח, ובלי דם בריית מילה
 אין חקרבן לרצון, ולא פשט שנית ואומר לך בדמיך
 היי, אך לענין הנאולה שנים נבנו ושעך צמח ואת
 ערום ועירה סכל מצות, לכן ואעבור עליך ואראק
 והנה עתך עת דודים שהניע זמן שבעתו ית' לאברהם
 ועל בריית השבעת הוזהר נאלתיך, ולפ"ז הוא הפך
 דברי רבי מתיא וא"כ לא היה לו מעט אל קריסת
 חלקיה ד' ימים כמו שחשבו רבי מתיא, ונבוא אל
 חביאור והוא, כי הנה פסח מכילתא חקשה לו מפני
 מה הקדים לקחתו וכו' כלומר כי על חביאור המוסין
 חיה ר' ביום אחד, כל פירש כי על ענין הכתובים
 שביחוקאל, חיה רבי מתיא בן חרש אוסר? ענין אחר
 חפך מה שנראה פשט חזקיהם, כי לרעתו הכתובים
 ידברו לענין הנאולה באשר ראה הש"ת כי הניע
 זמן שבעתו לאברהם כי הנה עתך עת דודים ולא
 חיה בידם מצות שינאלו מעצמם, כי יש חילוק אם
 חתיה הנאולה מצד השבעתה לבדה חכות אבות או
 אם ע"י זכות עצמם בשבר קיום המצות, משל למלך
 שמת אויבו ונשאר סמנו בן בלתי חתן האוסר לו
 בשביל אביו אטיב עסק, אבל כשחבן בשר אוסר
 לו מלבד אבות אביו אעשה בנינך כי טוב אתה
 לפני, ומת זה לזה? כי לראשון לא יתמיר
 לחובת וסמני סיבה קסנה יתפוך לבו עליו לשואל
 אותו, משא"כ אם חבן טוב וכשר הוא יוסיף להיטיב
 לו, חתו שאמר הש"ת לישראל ביצאת מצרים תנה
 עתך עת דודים לנאל אתכם כזכות אבותיכם, אבל
 אם לא חזבו בעצמכם לא יחיל טובתי עליכם זכר, ע"כ
 אני חפץ שחזכו אתם לנאל את עצמכם, ומצא
 שלא היו בידם מצות שיוזבו לנאולה כי את ערום
 ועירה סכל מצות, ע"כ נתן להם שתי מצות דם פסח
 ודם מילה, וכתב במצות אלו סמני שחיו צריכים
 לחקן בדם פסח תיקון תחמא שעברו לסלח ולהסיר
 המוסאח של ע"י ע"י קדושת דם פסח שהוא שחיטת
 השח שהיו עוברים, במ"ש משכו וקחו כלומר משכו
 ידכם מע"י, והמצות השניה שהיה שחיה חתם
 בריית קודש ליכנס ברת ישראל ולחיות שבר לחי.

ובני ישראל פרו וישרצו וכו' מזה
 לסדנו כי מזה טובה של הש"ת סרבה סמדה
 פורענות, כי חלא השעבוד נאמר לאברהם ידע תרע
 וגי ועבדו וגי, ורבי חזקוני נאמר אחר זמן ליעקב
 אל תירא וגי כי לני נדול אישך, והש"ת חקדים
 המוב עם היותו המאחר אל השעבוד, וזה ובני ישראל
 פרו וישרצו וגי, תאמר ליעקב, ואח"כ יקם מלך
 חרש שהוא השעבוד הנאמר לאברהם, ולכל נאמר
 אולי יחיה טבע הארץ סרבה באוכלסין לזה אמר
 ובני ישראל פרו, כלומר בבני ישראל היה זה ולא
 בסצריים, עד שנחמלא הארץ אותם כי היו הסצריים
 בכלים כרוב ישראל שהיו פרום ורבים, וישרצו שהיו
 נשותיהם יולדות כשרים ששה בפרק אחד, ולא
 היו חלשים ב"א ויעצמו במאד מאד כי היה בליריהם
 חכם וחמוץ.
 ור כס ש נ א מ ר רבנה כצמח השרה
 וגי, כי ברוד שצאו מסצרים היו הנשים יולדות
 בשדה כד"א תחת החפוח עוררתך, והיה הארץ
 נבקעה ונבלעים בה, ותקב"ח מגדלם שם ברבש וחלב,
 וקדוב לזמן הנאולה נפתחה הארץ והיו יבואים וחלבים
 עדיים עדיים וכל אחד מביא את אמו ואסו, חה"ד
 ותבוא בעדי עדים, אל תקדי בעדי עדים אלא
 בעדי עדיים, ואותם התניקות הם אשר הכירו את
 חקב"ח על חים ואסרו זה אלי ואנוה כי נראה להם
 במראה דמות צה ואדום, וחם הם אשר נכנסו עם
 ירושע שלא תנע אחד מהם לעשרים שנה בצאתם
 מסצרים, חם עיקר חורו אשר נכנסו לארץ, ובמכילתא
 דרשו ויהי לכם למשמרת מפני מה הקדים לקחתו
 של פסח לשחיטתו ארבעה ימים? היה רבי מתיא
 בן חרש אוסר ואעבור עליך והנה עתך עת דודים
 תניע שבעתו שנשבע חקב"ח לאברהם שינאל את
 בנו ולא היה בידם מצות שעסקו בהן כדי שינאלם
 שנאמר שדים נבנו ושעך צמח ואת ערום ועירה
 ערום סכל מצות, נתן להם חקב"ח שתי מצות דם
 פסח ודם מילה שתעסקו בהן כדי שינאלו, שנאמר
 ואעבור עליך ואראק מתבוססת בדמיך ואומר לך
 בדמיך היי וגי ואומר גם את בדם ברייתך שלחתך
 אסירך מבור ואין מים בו, לכן הקדים לקחתו של
 פסח לשחיטתו ארבעה ימים שאין נטמלין שבר אלא
 על המשעה ע"כ, ורא לשוב לב: (א') שאמר היה
 רבי מתיא בן חרש ואמר ויהי לו לכתוב אמר רבי
 מתיא וכו', (ב') אחר שהניע זמן שבעתו ית' לאברהם
 מה צורך היה שיעשו מצות? (ג') שמביא הכתובים
 שלא בסדרם במקומם כי שם נאמר תחלה פסוק
 ואראק מתבוססת בדמיך ויהיו שדים נבנו וגי
 ואחריו הפסוק והנה עתך עת דודים וגי, (ד') למה

מישראל שיקומו עליו גם מבלי מלחמה, ואמר תעלה
מן הארץ חלא אפשר גם שיפול ביד בני ישראל.
ועוד אמר וישימו עליו שרי סמים ותחלה חיה ראוי.
לחדוד סמכותו ותעבדות ואח"כ פקידת שרי סמים
עליהם, אמנם גם מצרים ראה וחבין שרי ארבעה
נכבדים תגמלים נצחו נוי אל נוי ימצאו בישראל
הנחות: (א') לחיותם בעלי אחרות, (ב') לחיותם בעזרים
בהשתנה גם חמשים שלא כדרך חשבון, (ג') לחיותם
בעלי חכמה נעצה, (ד') לחיותם חוקים ונבחר בה
יותר משכונתם, על הראשון אמר תנה עם בני
ישראל, ומלת "עם" תורה על החתירה, על השני
ישראל אותם בני ישראל הווא ידע את ישראל אביהם
כי בבואו למצרים פסק הרעב בזכותו ובחבנסו לבית
מפרעה חוננה משקוף הפתח לכל ידאח שיחיה לעז'
אשר נזבח הפתח, ורבות כחנה, ועל השלישי אמר
זר', כלומר רכ האבידות שחווה על חכמתם כמו שדרשו
ורב' רבתי בנצח על החכמה, ועל הרביעי אמר
ועצום, אז השיבו עמו אל מלכם ואמרו הכה
ונתחכמה לו, כלומר חכה לנו אתה חמלך כן מאחך
ותחכמה לו כן ירבה כספו, אל תחוש לשאר
התבינות כי בעוד שישראל במצרים מול מצרים נחז
שעבד לא ירים ראש לחשחרר על ארצו, אך מה
שנזכר לתחכמה חלו נוי ידע ער נרר שבאשר
תקראנו מלחמה עליו מבחור ונלחם בנו נוי ישראל
כי תחיה עליו מלחמה סבית ומבחרו ונא נניחם
לעלות כן הארץ ובצאתם יצאו מתחת יד המול של
מצרים תזרם שכל ידיו ראש וחבני ירים עליו, כי
אז יצטרף מול ישראל עם מול השנאים החיננים,
וחזו שאמר תנוסם כן חוא עם שנאינו, אז שמע
המלך את דבריהם ויפסיכו יחד לשום על ישראל
ענקבים לכל ירבו ולכן וישימו עליו שרי סמים
ונגשים כמ"ש חז"ל כי כללל לא היו מצינים
אותם בבתיים כדי לסנועם ספירה ודביה, והעבודה
הקשה באה אה"כ כדי להכניעם ולעשותם חלשים.
וחה חיה מפרעה אשר לא ידע את יוסף כלומר סמים
לכן ענינו ובל אשר קררו שאליו ירע חיה שומע
חבנים שלא לפחדו מישראל רק בעת מלחמה
מבחוץ ולא סכפנים כי מול מצרים יצילם, ולא ידע
כי גם יוסף שחיה עבד סבית האסורים יצא למלך
על מצרים ולא מצנח חסול כי ישראל חם למעלה
מן חסול, ושלא ידעו חסבן אלא בהשתנה פרסית
מאת ח', ולכן באשר יענו אותו כן ירבה, שבפי ערך
חזיו חיה לעשותו עולה נרר חבני כי לא במכנ
ענינו ענינם "על פ" ח', ח"ש יקצו ספני חיותם
גני ישראל שזכות אבותם סמינים.

ונצק אל ח' וחי בימים חתם וסת
מלך מצרים, אמרו חז"ל כי נצטרע וחי חשב כסת
והיה שוחט ילדי ישראל לרחוק בדמם. וראוי לשום
ל: ח'כן נרמז בכתוב שחיסת הילדים? אך אפשר

וְלֹא שֶׁ עָזַר הַמַּקְרָאוֹ כִּן הוּא. וְאֶעְבֹּר עָלֶיךָ וְאֶרְאֶה
מִתְבַּסֶּסֶת בְּדִמְיוֹ רַם מִפֶּה וּרֵם מִלֵּה. וְאִסֵּר לְךָ
בְּדִמְיוֹ הִיא שֶׁחָנָל מַסְעִיר. וְלֹא הִחְבְּרוּ וְאִסֵּר לְךָ
אֵלֶּיךָ שֶׁמֶי בִּרְכַּב כִּסֵּס הַחֲדָר וְגַ' וְאֵת עֵרֹם
אֶלֶּיךָ מִלֵּךְ מִצֹּה. וְאִסֵּר תֹאמַר לִמֵּךְ מִחֲדָתִי לֵת
אֶלֶּי מִפֶּהוּ כִּתְּ? כִּי לֹא הִיָּה מִנֵּי עוֹלָר כִּי הִנֵּה
עֵתָּךְ עַד רוּדִים שֶׁחֲנִיעַ עָלֶיךָ שֶׁחֲבֻחֶתָּ נִגְדָּה אֲתָכֶם
וְחֻמֹּתֶיךָ שֶׁחָנָלֵם עַל כְּבוֹדָתָּ עֲשֶׂהְכֶם. וְכִסֵּי רֵאָה
לְדִבְרֵי מִתְפַּסֹּת הַשֵּׁנִי נִם אֵת בְּרֵם בְּרִיתְךָ שֶׁלֹּחֲתִי
אִסִּיר מִכֹּד אֵין בּוֹ מִיָּם. כִּי מִפֶּהוּ וְחִי מִיָּרֵם בְּפִידֵשׁ
כִּי כְּבוֹדָתָ חֲסִידִים חֲלָלָם נִגְלָלוּ כְּבוֹדָתָם עוֹלָר כְּבוֹדָתָ
אֲבוֹתֵיכֶם. וְהִיָּה צִדִּיק לְתַקְרִיב חֲכֻנֵּת חֲקִירָה שֶׁחָנָל
לְקִידָתוֹ לְשִׁחִיתוֹ אֲרִבְעָה יָמִים כִּי שִׁבְעֵי עֲשָׂם
לְקִיָּם הַחֲסִידִים שֶׁלֶּשֶׁם יָמִים מִקֹּדֶם וְיִרְבֶּה זְכוּתָם
לְהִנְאֻלָּה. עוֹר שֶׁנִּית שֶׁאֵין לִמֵּךְ כִּסָּן דֹּאמֶר בִּשְׁמוֹת
כִּי מִלֵּךְ יִשְׂרָאֵל לִבְלִיל שִׁחֲרִיתוֹ וְחִיָּה מִפֶּה שֶׁחָנָל
מִשָּׁה. כִּי אַחֵר שֶׁמִּצִּיאוֹת הַנְּאוּלָּה תִּלְחִית בְּדִבְרֵי חוֹח
לִמֵּךְ יִיעַר הַנְּאוּלָּה מִזֶּן וְחִידָתָּ אִתְּךָ כִּסָּן אִם
יִשְׁלֹו עַת חֲצִיזָא מַסְעִיר? אִתְּךָ חֲסִידִים אֲבָרָה אִם
לִבְךָ קִדְרִם לְקִידָתוֹ ר' יִמִּים לְשִׁחִיתוֹ כִּי שִׁחִיתָ
לֵחֶם וְכִן לְחִתְרִמֵּךְ מִחֲמִילָה. כִּי לִזְמַת מַסְעִיר צִדִּיק
לֵחֶם כִּי מִלֵּךְ יִשְׂרָאֵל מִחֲסִידֵי מִלֵּךְ לְבִח' עַד
עֲבָרָה ר' יִמִּים לְמִלְחָמָה. לִבְךָ חֲחִירָתוֹ לְמֹלֵךְ אֲרִשְׁוֹתָ
לְקִידָתָהּ חֲמִידָה בְּיוֹם עֲשִׂיָּרִי וְעֲשִׂיָּרִי לְשִׁחִיתוֹ שֶׁלֵּשֶׁם יָמִים עַד
שִׁבְרִיאוֹ וְאִם ל' לְשִׁחֹם חֲמִידָה בְּיוֹם חִי' בִּין חֲעֲרִים.
וְהִנֵּה אַחֵר מִסָּדֵר הוּא חֲחִירָה רְבִי אֲלִיעֶזֶר הַקָּמֵר עַל
חִי' מִחִי וְאִסֵּר שֶׁלֵּךְ יִשְׂרָאֵל חֲסִידִים עוֹלָה
חִי' לִבְךָ לֹא הִיָּה בִּידֵם שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֲרִבְעָה מִצֹּה
שֶׁאֵין בִּלְ חֲעוֹלָם בְּרִיא לֵחֵן שֶׁלֵּךְ נִחְשָׁר עַל הַעֲרִיָּת
וְלֹא עַל לִשׁוֹן חֲדָר וְלֹא שִׁנֵּי אֵת שֶׁסֶם וְלֹא שִׁנֵּי אֵת
לִשְׁוֹת עֲרִי. אֲבָל רְבִי מִתְיָה כִּסֵּר שֶׁלֵּךְ נִוּמִלֵּךְ שֶׁכֵּר
לִשְׁוֹת מִסָּדֵר חֲחִירָה לְמֹלֵךְ כִּי אוֹחֹן אֲרִבְעָה מִצֹּה חִי
בִּשְׁבֹּא וְאֵל תַּעֲשֶׂה. אֲךָ רַצָּה חֲקִבָּה לְכוֹת אוֹתָם
לְכֹחַ מַעֲשִׂיָּת עוֹרֵת שֶׁיִּשְׁנָלוּ כְּבוֹדָתָ עֲשֶׂם לִבְךָ נִסְקוֹ
בְּמִזְמֵר מִלֵּךְ מִצֹּהוֹת מִסָּדֵר ח' שֶׁל חֲחִירָה שֶׁיַּעֲזֹר
בְּחֵן רְבִי שֶׁיִּשְׁנָלוּ שֶׁחָנָל עִי עֲשֶׂם וְיִשְׁעָהּ. וְיִשְׁמַרְשִׁים
בְּעִרְיָ עִרְיָם בְּנִימְסָרָה רְבִי לְכוֹסֵר שֶׁבִּאֲחָת
רְבִי שֶׁיִּם לְנִאֻלָּה אֵת יִשְׂרָאֵל מִן חֲשִׁבְדֹּר חֲחִירָה
בְּעִיר חֲקִבָּה כִּלְיוֹ בְּרִאָה בְּרִאָה עַד רוּדִים לְנִאֻלָּה.
וְיִרְעוּ אֲחֻזָּתָם. כִּסָּן חֲחִירָה נִתְכַּחֲמֵה לֵי

וְהַיְעִיבוּ סָעִירִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּפְּדָר. וְהָרָא
לַחֲזֵקִי כִּי נִרְאָה שְׂבִירֵךְ חֲמֻסֶּה חַיָּה תִּגְלוֹת שְׂאִילֵי יַעֲקֹב
מִרְעָה אֶת יוֹסֵף אֶת חַיָּה מִשְׁעָבֶדֶת, אֵל כֵּן חוֹה כִּי חוֹה
אֵל מִחַיָּה יֵאָדָה חֲדָשׁ וְאֶסְרֵי יַעֲקֹב שְׂחִית לְאִבְרָהָם,
וְאֶסְרֵי דָבָר אֶל עֲשׂוֹ אִסְרֵי חֲבֵה נִתְחַבֵּה לֹא וְלֹא
אִסְרֵי חֲבֵה נִתְחַבֵּה כִּי רִבִּינִים הָם עַם אֲחֵרִי, וְאִסְרֵי
סֵן רִיבֵה וְחֵלֶה כִּבֵּר נִתְרַבֵּה שְׂאִילֵי יַעֲקֹב וְנִסָּה וְנִסָּה
אִסְרֵי רַב עֲצוּס. תּוֹדֵה כֹּאשֶׁר יִסְמָךְ הָרִיב אֶת עֲשׂוֹ
לֹא לֹא יִסְמָךְ תְּשׁוּבָה עֲשׂוֹ אֵלֶיךָ, וְלֹא לֹא חַיָּה יֵאָדָה

חשנתה הכורא יותר סתנצל מבעלי בחירה, ועד נדר זה ערב אל לבו לחסכים סדעו עמם, נאמר בזה ויצו פרעה לכל עמו לאמר כל חבן הילוד, מאי לאמור? במאמרם ו'ל שחידעו עצמנני פרעה אליו כי מושען של ישראל תהיה לקחת ע' מים והם כי מריבה, והם השכו שיטה ע' השלבה ביאור ע"ב צוח כל חבן הילוד היאורח השליכותו, וכן אמרו שלא שלא ידעו אם מישראל הוא או איש מצרי האיש המושע, וע"ב נור שכל חבן הילוד אמילו מצרי היאורח השליכותו, ובזה יצדק אמרו כי צוח פרעה ל ב ל ע מ ו.

ו י ו צ י א נ ו ה' ס מ צ ר י מ ו כ ר ת ע ב ר ת י בארץ וגו' אני ולא מלאך וכו', קשה כי אחר שהעברה במצרים היא כדי לחכות איך יעשה שני חלקים אחר מהעברה שאמר עליה אני ולא מלאך, ואחר על חתובה שנאמר ותביתי ואמר אני ולא שרף? תעור כי מלאך שרף ושלח אחר חם ולמח חלקם ושנה שמותם, ואמר, 'אני' שלש פעמים ומרע לא אמר אני ולא מלאך ולא שרף ולא שלי? ואמר אני ה' אני הוא ולא אחר כי לא ידע בכל אלה שהוא הוא ולא אחר? אמנם כוננה השי"ת היתה להכריח כל כחות המומאה מעל בניו, שלא ישלמו בהם בשביל אשפתם בעבורה וזה שעברו במצרים, חתו אשר יפה ה' וגו', והנה קשה בפסוק שהיה ראוי שיאמר ועברתי בארץ מצרים ותביתי כל כבוד בלילה הזה, ולמה תפסיק באמרו בלילה הזה בין ההעברה והתבונה ואמר בכל אחר בארץ מצרים? איך אמני שכל אחר הוא ענין לעצמו, וגם למח סמך לזה ענין שפסיק שעשה באלהיהם, וחזרו ואמר אני ה'? על כן אמרו כי שלש ענינים הם: א' מה שהפלה ה' בין מצרים, שהשי"ת מתחבר ומתלווה לכניו לכל יאהוום כחות היצונים בעידן ריתחא וילקו גם הם חתו ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה, ב' הכאת האנשים, ג' הכאת אלחי מצרים, וירעו כי כל מלאך פתח האמור בתורה הוא שר תפנים מסמרון ששמו בשם רבו במאמר חו"ל חנה אנכי יולד מלאך לפניך, ובאומר חנה מלאכי ילך, והנה היה הרעת נוסח לפי כבודו ית' כי על הענין הראשון היה די שישלח מלאכו הגדול הנודע שהוא מלאכו סתם, והוא יספיק שלא יתברקו כחות היצונים בשראלי, ולא שיכנס השי"ת בעצמו במקום שמלא נלולים, ועל הרוב השני ישלח שרף שהוא מסו מלאכי חרין, והדבר השלישי לעשות משפטים אלהי מצרים שהן עביות סומאה יותר מכלל לא ישלח בה קדושה רק יפגעו בהם כח סומאה יותר גדולה, כמ"ש בפסוק והורע על נגע תבית שבת המומאה נכנס ודוחק את הראשון חה האחרון נקרא שליח שהוא אחר מסמלתה מלאכי דעים, ע"ד מלאך המות שקוראים אותו חו"ל שליח בדרייתא, ע"ב בא המות לעצור כי מרב היבט

שהוא כדרך רוב מרשיו אנדה שורשים בנוח שוח, ותוא כי נאמר כאן את נאקתם וחלן הוא אומר ונאק נאקות שהוא נאקת חלל, ונשים לב גם אל ארבעה מיני ראנה הנאמרים אנה עזקה ונאקת נאקת, על השנים חם וראשונה ושלשית נזכרה עבודה ועל השנים האחרים לא נזכרה, תעור כי בשעה נאמר ותעל שותתם ולא חשמינה ובנאקת שמעיה ולא עלייה, ותעור אמרו וירא אליהם את בני ישראל מה ענין ראה זו ומה חדרשה? ואמר וירע אלהים לפירוש רש"י שנתן לבו עליהם ולא העלים עיניו ולמחרתם שריחם עליהם לנאלם, אמנם שמים רעות היו להם: א' העבודה הקשה שעברו זה שנים, ב' שנצמער סלך פרעה ושהמו ילדי ישראל לרפאותו בדרם, וע"נ נאמר ויהי בימים תחם שהוא לשון צער כלומר וי היה, והנה על הימים הרבים של עבודה בתיב ויאתו בני ישראל מן העבודה, ועל מה שהסמית פרעה הילדים נאמר ויעקם, ועל מה שנאמרו על העבודה לא עלתה אנהם עד ששעו מן העבודה ואז עלתה, אבל על שהסמית הילדים לא תוערבה לעלות השועה כי מיד וישמע אלהים את נאקתם היא נאקת ההללים כעצמם, ואז גם בלי עזקה נסלך כי יזכור אלהים את ברייתו שזכר ויעקם, ושלח תאמר לא פנה אל בני ישראל מצד עצמן אלא בזכות האבות? לכן נאמר אחרי שזכר ברייתו וירא את עניני וגו' וירע אלהים, שנמשך מכות האבות שהא"ב ראה את בני ישראל בכל בהיותיהם כחות צורתם ובחינת הערר וזכותם, וירע אלהים כי גם מרת חרין תסביטה לרחמים חתו וירע לשון רחמים כי רחם עליהם אלהים שהוא מרת חרין, אבל אם היה מתחיל סתם לברם לא היה מרחם עליהם על הערר וזכותם שהיו נזי מקרב נזי כמו שאמרו חו"ל שנים הם עברו ע"ו כמו המצריים חת מאמר הכתוב וגם הקיסתי את ברייתו וגו' ואח"כ וגם אני שמעתי וגו' אשר מצרים מעבירים אותם וגו'.

ו א ת ע ס ל נ ו וכו' כמ"ש כל חבן הילוד, ראי לשון לב על פסוק ויצו פרעה לכל עמו לאמר כל חבן וגו', למח בצוות על המילדות להסמית את הכנים לא קרא פרעה רק סלך מצרים שנאמר ויאמר סלך מצרים למיירות, ותתה בכנין השלבה הכנים היאורח הוא אומר ויצו פרעה ולא נאמר סלך מצרים, ויתבן כמ"ש חו"ל כי פרעה היה ירא מן העונש ותורר סגורולו שלש הדשים עד שהסכים לעמו להצר לישראל והקיסתו, וע"ב מתחלה לא רצה לשלוח בהם יד מצד עצמו בתור פרעה רק סמאת היוות סלך מצרים שהבדחתו לעשות כרצון עמו לצוות את המילדות להסמית את הכנים ביריח, אבל אח"כ באשר חתהץ להצילם לתוך היאור שיש אפשרות להנצל מסיחת לא חשש כ"ב תוה זאת בעצמו, כי ידוע כי מאש ומסמית קל להנצל ע"

שנעשה בהם מצות ומעשים טובים קנים קדושת והיה רוחניה קיימת לעד, וכענין חזק חם ששת חסידים שהיו ישראל לפני השכינה בחר מיני, ואמר חיים חזק במורה באצבע היו רוחני וקנים חיים, ואם יום הראשון כך, כל שכן שאר הימים ער מתן התורה, ועליהם יאמר כי שאל נא לימים ראשונים, ובאיה ימים אמרתי? הלא באותם ימים אשר היו לפניך בי הימים עצמם היו נצבים לפניך כי היים וקיימים הם אחך, לכן שאל נא להם כי הדור הזה שנשארו אחרי מתי מדבר שהיו פתוחים מכן עשרים שנה ביציאת מצרים היו צדיקים נמרים, והם אשר חזרו באצבע על חיים ואמר זה אלי ואנוהו כי הכירוהו מאז שהיו מציגים רבש וחלל במערות צורים וראוהו בדמות צח וארז, ואליהם אמר שיעזרו לך שאלה זו וזיה חיים למן חיום אשר ברא וגו' השמע עם קול אליהם וגו', והם תאמר כי גם האומות שמעו וזאת במאמר חז"ל כי היה חקול חולך ומתחלק לשבעים לשון והיה נשמע מסוף העולם ועד סופו? לזה אמר מדבר מתוך האש, והענין כמאמר כי לפני השכינה סערה וענן נדול ואש מתלקחת וגוה' לו סביב, וירדע כי המסך הראשון החיצוני הוא סערה שם נאחזים שרי האומות כי היצונים נחשבו, ת"כ קול ה' אשר היה קול יחיד באזניהם ית' התפאשט ויהא דרך המסך החיצון חלו נא אחת האות והתפאשט כל שר סקבל חקול לפני לשונו, אך ישראל לא חיתה קבלתם מהמסך החיצון הנהא כ"א מהמסך הפנימי הוא האש שהוא דק ורוחני, ומתאמר חקול הנהא קול השופר, התפאשט וזקק, חם מאמר הכתוב וקול השופר חזק מאד, והוא כצאתו מתוך האש וחתה, וכמו שאמר יריבר ה' אליכם מתוך האש, חם מאמר חם השמע עם קול אליהם, לא תאמרו כי גם הגרם שמעו בשבעים לשון, כי אחת שמעת מתוך האש קול אליהם מסש, וקול דק כקול השופר לא כסערה ושופר, ושמו האמור מה יחרין יחשב לנו אחרי שעי' ששמענו כי יצאה נפשותינו ושארנו פנים מתיים? לזה אמר ריחי כלומר שאם וזלחר היה שומע את הקול הנהא ומת לא היה חזר לחיות כאשר חית אחה, ואין זה כ"א לחיות איכות נמשך קדשה, אבל נפש אהרים לא תעצור כל לשון לחיות אחת הנהא, ושמו תאמר הלא גם הוא ית' חלק אל ישמעאל ואל עשו לאמר להם לקבל התורה ולא רצו ואיך תאמר כי אין כמות נאותים אליו ית', אל תאמר כדבר כדבר כי הנסה אליהם לבא לקחת וגו' כי הלא לישמעאל ועשו לא חלק השי"ת בעצמו כ"א תופע מתר פארן תופע בעלמא אל השר וכן חרה משיעיר וירחה סת, אין בא השי"ת בעצמו אליהם וק בדרך נסיון לכר כיר נשואה, אבר אליכם חיים השי"ת בעצמו כ"א ועבר ה' וגו' ואמר אני יתא בתוך מצרים, וש"א ואנוסה אליהם לבוא בעצמו,

לשראל לא עשה כן רק ועברתי אני ולא מלאך והבתי אני ולא שרף, ובכל אלחי מצרים אעשה שפטים אני ולא חשלה, כ"א חבל בידו יחברך ואמר אני ה' אני הוא ולא אחר הנהא כי חש השי"ת שמו יסעו לומר במאמר חקנים שאמר להם אותו הארון אם הקב"ה שונא הע"ז למח אינה מבטלה? והשיבו לו אילו לא היו עובדים אלא למח שאין העולם צריכין לו היה מבטלה אבל הם עובדים גם לשמש ולירח ובי יאבר עולמו מפני השוטים! אמר להם יבטל השאר ויניה אלה, א"ל כיר שלא יאמר כי אלו שהניה יש בהם מסש, ובזה יאמר אני ה' אני הוא, שלא יעלה על הדמם בעשות שפטים באלחי מצרים והניה השאר שיש בהם מסש, לא כן הוא כ"א אני ה' ולא אחר כי אין וזלתי,

כ"ר חזק וזקק וחרבר כ"ש חנה יר ה' תרה, כנודע מספר הדור כי בחיות השם בארבע אוחיות כסדרן הוא רחמים, ובחיותו באותיות מתפוכות יורה על רין, חם אמר חנה יר ה' תרה, בחיפוך אתון מסורה רונג, אך לישראל והפלה ה' וגו' שהוא בישור, חזו בין מקנה ישראל ובין מקנה מצרים לזה הרמים ולזה דין, ובסורה נרול זה נלר שבינה כ"ש וגו' והנסה אליהם וגו' כמרים לענין, זה נאמר כפרשת כי תוליד בנים וגו' כי שאל נא לימים ראשונים וגו', ראוי לשום לכ איך תצדק שאלה לימים, כי מי נשע אתון לימים לשמע או שם להם מה לרבר? ואמר ולמקצה השמים ועד קצה השמים שהוא משולל הכנה, ואיך יתקשר עם הקדוש? ואמר השמע עם וגו' כאשר שמעת אתה ויחי, מסש כי שמע עם קול אליהם אך לא הי אה"ה, והלא לא נמצא עם ולשון אשר חיתה בו שמייע כוז כלל, ואמר ואנוסה אליהם לבא לקחת לו נר, למח הקדים ענין מתן תורה לענין יציאת מצרים, ומה נסיון היה? ולענין בלשון יחיה, —אמנם אחרי אמרו כי השי"ת יר פתחה לקבלו לעתיד אחר עכדו כנולת מעשה יר ארם עץ ואבן, כי נשוב אליו ולא ישוב את ברת אבותיו אשר נשבע להם להביא עם וזרעם, חנה היה אפשר לספק לאולם חיתכן כי אחר עכד בקרב הגרם מסש יר ארם עץ ואבן שישבו עוד השי"ת להאיר פניו אלינו ולרצונתנו אם נשוב אליו בתשובה כי ירחמנו כמו שהבטיחנו? לזה אמר אל תחש על זה כי הלא הוא ית' נאות לנו ואנו נאותים אליו ית' כי חלקי יר ארם עץ ואבן, והרואה כי אחר שעבדנו ע"ז במצרים חדר אלינו את כל התורה והיא על הר סיני, חזו כי שאל נא לימים ראשונים, חם חיים סר' השליש שבאו לפנינו ער יום שנחנה תורה, והנה על עולם ראשון בסיון נאמר חיים חזק באר מדבר סיני, ושם חצונו סח חיים חזק חיים חזק תהא מביעא ליה? אך לסדרו מספר חזר כי הימים

בנינים ובנותיכם אף כי אתם אינכם נביאים כי לא באכות חלי חרבר כ"א בקדשה העם שמקדשהם תערה בארץ רוח ה', ואז קנינם הפרשים חלומות יחלוסון ובחוריהם בעלי נשים חזיונות יראו בפירוש ולא חזון מתרסה בלבד כמו קצת נביאים קצרי ההשנה. וגם על העבדים וגו' כל כך תרבה אז הקדושה שאפילו לעבדים ולשפחות משוללי שורש מישראל לא יחיה להם שפע נבואי מהתעששות זולתם. ולא ע"י מלאך, כי גם עליהם אשפוך את רוחי. וכל זה יחיה אחר ביום ה', כי מקורם לא אדבר רק ברמז, ונתתי מופתים בשמים ובארץ, מה שיחיה בארץ הוא דם ואש ותמרות עשן, ומה שיחיה בשמים הוא השמש יחפך לחשך והירח ליום, לפי מראה עיני בשר שהוא סימן מה שהיה הנביא מחסה, והוא הוראה על הסליכות שלהם אשר יפלו בהרא מרלא נחשת וכספא ודהבא, כי הם השתעבדו בבני ישראל. והנה סתריי המקדש שהם העקריים היו בשרים ואדום, אך יון וסדי שביניהם נרעלו אה"כ והצירו את ישראל והפילם ה' מיר. את יון ביד השטונאי ואת המן ביד סרדי ואסתר. ע"כ על מפת השנים העקריים היתה הוראה דם ואש. על אדום שלו ברכת חרבר ובה משלו על ישראל תחיה הוראת דם עליהם בארץ שיחיה בענין האמור בנמרא כד נה נפשיה דר' יוסי שפעו טרבי דצופרי רמא. ועל הכשדים שבאו על ישראל כאש באמרו וסאן ולא יפיל ויסניה יתרמי לנו אתהן נורא יקידתא תחיה הוראת אש עליהם בארץ, כי נורא דאמרו באיבה רבתי שאחר החרבן ראו אש ונפריה יתא בהרא בקעתא דארבאל, על דך זה תחיה הוראה על כשדים. ועל השנים שביניהם שהם יון וסדי שהיו נאות עשו שנתנאו על ישראל וחיו בתמרות עשן כי נסחו ביד ישראל תחיה אז הוראת שני תמרות עשן עולים מן הארץ לרמז כי כעשן יסלחו גם באחרונה שחרוק את ארבעתם ארץ ישראל, וכבר כתוב אצלנו שלא במקומו איך ידקו לעתיד נחשא כספא ודהבא אשר כבר הלפו לנו והוא כמסא שמסור בספר החרב פסוק אשר צבא על תר ציון, אשר יצא סכני ליה? אלא שחקק"ה תעיר להביא אז את אשר צבאו והצירו את ישראל בשלש השעבודים הראשונים ולא קבלו עונשם כי מוט מית עונשם, אד ישיבם ה' אירכאם. ועל מופתים שבשמים אמר השמש יחפך לחשך והירח ליום, שעל העיקר שהוא נמלק שאז הוא זמן נקמתם אמר שהשמש הוא יעקב במה ראת אמר השמש והירח על יעקב ורחל יחפך לו לחשך כי יחשך לעשו והירח היא רחל ליום, כמ"ש חז"ל שאין עשו נופל אלא ביד בני בניה של רחל, שנאמר אם לא יסחבום צעירי הצאן, והענין כי אות לקות השמש בזמן שהוא שיאת חשך ולקות הירח שיאת אדום כדס יחיה רמז אל תזכר, וזה לפני ה' הנדל של חסד

ולא בצדקתנו כי הלא נוי מקרב נוי, כי חללו עובדי ע"ז וחללו ענ"ז, תעור שנית והוא כי חרר אלינו את כל ההרדה החיה בסמית באותות ובמופתים וביד חזקה, ולא עוד אלא שהכניע וחמית אה שרו של מצרים, שנאמר וירא ישראל את מצרים סת, וזה שאמר ככל אשר עשה לכם, לצורך כלכם, אבל המראה הזה היה רק לענין כי לא חבל ראו את מפלה השר של מצרים כ"א יחיד סגולה אשר בשם ישראל יבנה ולזה אמר לענין בלשן יחיד, ועשה את כל הרברים האלה למען ישראל עמו שהם חלק אלוה ממעל כסוך, ע"כ חרר עליך את כל ההרדה הזאת.

ובאותות זה המסה כמ"ש ואת המסה הזה חקק בידך וגו', כנראה זהו מיוחד וראוי לו לאמר ובמסה הזה העשית את האותות, אמנם ידוע מה שאמרו חז"ל שהיו דצ"ך ער"ש באה"ב הקוקים בסמית ולא כל האותות נעשים ע"י משה לכו כ"א גם על ידי אחרין שהיה מושפע מסמיה, ושםא האמר כי ע"י המסה ישפיע אחרן ולא יתברך אליך, לא כי הוא כי את המסה הזה חקק בידך תע"י שתקחנו בידך העשה בו האותות וגם בנולתך ע"י השפעתך, ובמופתים זה תרם כמ"ש ונתתי מופתים וגו', זה נאמר ביאול סימן נ' והיה אחר כן וגו', ולבא אל הענין נקדים שלש ענינים ידואי השמש, אחת כי שפע הנבואה אין כלם ראוים לקבלו כ"א רק מעט מעדי מקדשים אשר בארץ חמה, וברור של איש מופלג סובב השפע אשר יחזק עליו כה שמים יחפסס נ"ב לרבים, באשר בימי משה שרבים התנבאו כי נאצל מהתעששות הרוח אשר עליו עליהם, וכן בימי שמואל שהיה בכל עבר הכל נביאים משא"כ בתחלה שלא היה החזק נפרץ, וכן בימי אליהו ואלישע היה החזק נפרץ, נאמר היה מתעשש מהם, ולא כן בהורות זולתם. הקדמה שניה מספר חזק שאתר כי חשרי בלא אשה לא יתנבא רק בחלום כיעקב ער שלא נשא אשה, הקדמה שלישית שיש קצרי יד שיתרמו לו חזיונות ולא יראה דרכי כדור, וזהו שאמר הנביא יואל כי אחרי כן שהוא אחד דורות האלו בימות המשיח לא ישקר שפע הנבואה על גורל הדור שעל ידו יחיה החזק נפרץ לשלמים שדורו, כ"א אשפוך את רוחי על כל בשר כי בולם יהיו שלמים וזי האיותות והוא כי תפסס וזחמתן באופן שיחיו כלם טובנים לחנבא, כמפורש אצלנו על השת העומדים על הר סיני כי מפני שפסקה מהם וזחמתן נבאו בלם פנים בפנים, ואז באתריה הימים ונבאו בנינים ובנותיכם והוא שלא יקרה בעלה על רוח האומר מה זה היה לכן קיש, שהיה חרש שהחכמה מהאב תמסך על הבה, ער שהשיב שבגורו לאמר וסי אביהם? כי אין זה תלי באבות וכמו שאר הנביאים שתתנבאו סכלי היות נבואת באביהם, וכן יאמר כאן ונבאו

לשראל הנגזר לנשים. והיה אז כל הנקרא מהעמים בשם ה' ימלו וכתר ציון וכירושלם תהיה פליטה כוללת לכל אשר כהל באשר אמר ה' והיה כל הנשאר בציון והנותר בירושלם קרדש יאמר לו.

רצ'ך ער' ש בא ח' ב. הנה שלשה עקרים שם משה לפני פרעה: (א') בה אמר ה' שהוא מציאות השי"ת, (ב') שהוא אלוהי ישראל ביתור, (ג') כי יוצר הכל וממלאו כל הבעים. רצ'ך לתודיע מציאותו ית', והוכר בסכה השלישית באמרם בה אעכע אלוהים. ער' ש למען יכיר גם בי הוא ית' אלוהי ישראל ביחוד והפלה בין ישראל למצרים. וע' אמר המאמי הפעם ה' הצדיק, כאח"ב לתודיע שממשל על פרעה עם חיותו אלוהי ישראל, ובתחילת סימן באח"ב נאמר בעבור תדע בי אין כסותי בכל הארץ שהיה הודעה שממשל על כולם. וכן נאמר ויקם פרעה לילה שקם והלך לקרוא לשבדים דדרו חת היה אחר וזה הכה כל בבור והרעה שהוא מושל על פרעה. בשמות רבה פ' י"ב נאמר ח'ל: חסבות האלה שלש ע' אחת ושש על ידי משה ושש ע' הקב"ה ואחת ע' כולם. רצ'ך שהיו בארץ ע' אחת, באח"ב ע' משה לפי שהן באור שכן שלש משה בארץ וכשמים. ערב דבר מכת בבורות ע' הקב"ה ושש ע' כולם. עכ"ל. וראוי לשם שכל להבין: (א') מה זה השם לעשות משה ע' אחת וכו' לפי שהן בארץ ולא ע' משה אחר שם הוא שלם בארץ בדברי המאמר: (ב') גם הערוב היה בארץ ולמה לא היה ע' אחת, והדבר ומכת בבורות שהיו כולם המושל בכל. (ה') מה נשתנה השתן שהיה ע' שלשת? אמנם לבא אל הענין נעיר תהלה על המקראות שנאמרו בשתן. (א') אמר קתו ל ב ס פיה כבשן מלה לכם מיותרת ושוללת הכנה, בי אינו לעצמם ולא להאמנם ביחוד ולא משלהם, (ב') למה לקחתו משה ואחר יחר בהמניחים ואח"ב ויקו משה לבדו? (ג') מה צורך לזקק השמיטה, ומה גם למאמרם ו'ל שהוא עד כסא הכבוד שלטודו טרבי ה' ראשונה שת' א' בסוף הכתיב היה במקום לס' ד בתהלתה. (ד') אמר לעני פרעה, מה לנו אם יהיה לעני פרעה או שלא בפניו. וגם למה לא יהיה גם לעני עבדיו. (ה') אמר והיה לאבק על כל ארץ מצרים, אם ורקו השמיטה איך היה לאבק על הארץ, עכ"פ ראי היה שיאמר רק היה על האדם תל תבהמה לשחן. (ו') מה ענין אמרו, והיה? זה פעמים ודי בראשון לבדו. (ז') אמר ולא יכלו החרטומים וגם לפני א' שם אחר מיותר. בי סכלו מהשחזק ונעם לפני אנשים אחרים לא יכלו לעמוד כמו לפני משה.

ותבוא אל הענין, והוא כי רצה הקב"ה לכות את ישראל לדעת את ה' כי הוא היוצר הוא הבורא, למיכר הרבה אמות וסופתים בארץ מצרים למען יראו ויבינו וישכילו כי כל מעמד משלשה העולמות הוא בראש. כי מעמד שלשהו כללו כל מעשה בראשית והם: עולם השפל עולם הנללים עולם המלאכים, כי הלא המלאכים בכלל הכריאה הם לרבויה הכל כנוגע, ע"כ כהראותו ית' כי הוא מושל על הארבע יסודות שהם כלולו העולם השפל, וגם מושלו על כוכבי השמים וכסיליותם בעולם הנללים שבחם מול מצרים, והוא מושל על עולם המלאכים שבחם שר של מצרים, כי השי"ת הוא יוצר הכל ארץ ושמים ושמי השמים וכל צבאם. וכל זה הורה בתבנית את מצרים בעשר מכות, כי שליטתו בשני היסודות התחתונים מים ועפר ע' שתי המכות רס צמרדע, כי תכח ע' שליו אחת את מימי היאור ונתפכו לרס וגם סחמים השרץ בריות הנדלות בהם צמרדעים שיעקר יסודם במים, ויסוד העפר הפך לנכים, והמכות האלה לא נעשו ע' משה לרבויה ח'ל לכל יתיה כבוד מוכה למימי היאור כי בו ניעל מנורת פרעה, בי ה' נתן בלב כתיב בה פרעה לנאת לחיות על שפת היאור להוציאו מדם ת"כ לא היה היאור ראוי לזקק על ידו, להפכו לשם או להשריץ בתוכו הצמרדעים, וגם לא להכות את עפר מצרים בכנים על ידו, כי בעפר התוא סמן את המצרי המכה איש עברי והיה צריך לחתוק מוכה להעפר ע' ולא להכותו. אמנם שני יסודות העליונים רוח ואש הורה השי"ת שליטתו בהם ע' משה כי נתן בה ביסוד האויר לחקפות הברד בין שמים וארץ ונתן אש בתוך ברור הברד ולא יכלה האש להפסיר הברד ולא היו חמים שכתוך הברד מבכין את האש. גם מכת ארבה אל יסוד האויר תתייחס כנוגע מחכמת הטבע כי יסוד האויר הוא הנזכר ומה גם לח'ל שהיה החשך עכ בתחשש בידים כי נתעפפו האויר ותעבה עד בלתי עזור אור חשמש. ת"כ היו מכות באח"ב על ידי משה, והנה ער כה לא נראה שליטתו ית' רק בעולם השפל בארבע יסודותיו, אך בסכות אחרות הורה גם שליטתו בעולם הנללים ונעש שמים באליהם מול מצרים הוא מול סלה, ת"כ תתבת מצרים כל דתיו צאן, לכן תביא הערוב והם חיות היער שחרתו את הצאן במצרים, הפך דעתם שנתנו יתרון לצאן על שאר בעלי חיים, וגם כדבר חיתת יד ה' במצותיהם, ומכת בכורות חיתה להכניע ולחשפיל מול מלה שהוא כבוד וגדל שבמלות ומושל בראשון לחרשי השנה הוא תרש ניסן, והפליא השי"ת בעת הכות כל בניו מצרים מארם תר בחתם, שהיו משפעים ביחוד ממול סלה, ת"כ היו שלש מכות.

אשר יצו ה' בתחלה עפר מן הארסה, מעין מאמר בת קיסר לאביה מכל לשני יתירים אחר עושה בלם מן חמים ואחר מן העפר איז מן משובח ובר וגם חרמטי מצרים לא תורו מציות ה' ובזאת האדם מן העפר אלא מספח סרחא שחוא מיסוד חמים, עד שבאח מבת הנבים כנתחמו מחפער וחוכהו ליהדות ואסור אצבע אליהם חיא שחוא מאמר ויאמר אליהם נעשה אדם מן העפר, וע"כ אסור אליהם ולא חשם בי כיוונו למאמר ויאמר אליהם נעשה אדם.

וירא ישראל את חיד הנדולה ובר יראו חעם ובר, ויאמינו בה' ובר, ראו לשית לב למאמר וירא ישראל את מצרים מן על שפת חים, מי הביאם לשפת חים? וידוע מאמרם ו'ל שחיים פלמם כדי שיראו ישראל נקמם בהם, ואם נאמר כי את חשר של מצרים ראו מן מאמרם ו'ל שחיים לא נאמר אלא מן ובר חלא כמו ור נחשב בי עיני בשר יראו מלת שר רחמי, ונאמר וירא ישראל את חיד הנדולה, חלא כבר אמר, ועוד שאמר ויאמינו בה' חאם עד כא לא חיו אמינים, ובר מקרא מלא כתיב ויאמינו חעם, וגם חוא ו'ל בעם על משה שאמר ו'ל לא יאמינו ל', ואיד ואמר עתה שעי' קריעת חים האמינו בה' ובמשה עבדו? אמנם כבר כתבנו על מאמר הכתוב וארד להצילו מ'ר מצרים ולא אמר מצרים כמו בסמוך וחציא את עמי בני ישראל מצרים, וגם כי בפסוק הראשון נאמר לשון הצלה ובשני לשון חוצאה, ועוד כי בראשון אמר וארד להצילו משמם חקב"ה בעצמו ובשני חוא מצוה למשה ועתה לכה ובר וחציא, כי חנה שני רברים חיה צריך אחר להצילם מיד חשר שנקרא 'מצרים' התופם בה, ויני להוציאם מפרעה ומעמו, ואמר חוא ו'ל וארד אני בעצמי להצילם מן ח'ר מיד חשר החוזם בהם והצלה חואת רחמי לאחורנה, אך עתה לכה ואשלחך אל פרעה וחציא אותם מפרעה ומעמו, ולא פורש שם מתי יציל חשי"ת אותם מן מצרים, ע"כ בא הכתוב לחודיע ואומר וירעז ה' ביום חתוא את ישראל מ'ר מצרים, כלומר כי ביום חתוא נתקיים מה שחבטתי ה' להצילם מיד חשר ששמו מצרים, כי חיה מקמרת ואומר חללו עבדי ע"ז וחללו עז"ז ובר, ולא עוד אלא שחציא מכלת לעיני ישראל, כמ"ש וירא ישראל את מצרים מן, כי לישראל ביחוד ניתן לה לראות בעיני בשר חשר חרומי מן ולא לערב רב ודומיהם כי חסא לא ראו כלום, ואמר וירא שתי פעמים למי מאמר ספר חוזר ששפת חים חוא חים חעלין ואמר כי במדרנה עלתה חשנהתם מלמסה למעלה, כי מתחלה ראו את מצרים מן חוא חשר חרומי, אך חוא לא חיה מלאך קדש כ"א חיצוני וקל לחשיני ראיתו, ומסדרנה זו עלה למעלה יותר רמה וראו חיד הנדולה חוא חבת חקדו משיבתינו ו'ל שחציא חמשיך

אלה ע"י חקב"ה, חוא שאמר ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך וחכתי ובר, חנה ע"י אלה נודע כמו ית' בעולם חספל ובעולם חמלוה, עיריין לא נודע כמו בעולם חמלאבים, וע"כ חיה מבת חשחין ע"י שלשתם עין בשחין לקו בשני יסודות, האחר מחסוב אשר לקו ע"י אחר ויחשי מחסוב שלקו ע"י משה וגם בה לקח חורו של מצרים חחו חלקו של חשי"ה שנתן במכת חזאת, כי אמר חול' שחין מצרים חיה לה מכתח וירש מכפנים באש צרבת, וחלחלה מתיחם ליסוד חמים לכן חיה ע"י אחר, וחישב מיסוד חאש חיה ע"י משה, ואמר חול' על פסוק כי חיה חשחין בחרמטים ובבל מצרים, חרמטום כתיב מלמד ששרו של מצרים לקח חו חיה ע"י חקב"ה בעצמו כי חוא לבדו כה בידו לקחותו, ובזה מציו טוב מעם למצות ח' שיקחו יחד משה ואחר חתפניהם מיה בבשן ואח"כ יקחנו משה חורו וירקנו חשמיסה, למען חקנות בו מתחלה שתי חבניהת חמתיחסות אליהם וחם אש ומים ולרוק אותו אח"כ חשמיסה לתת בזה בת לחבות חשר חעלין של מצרים, נמצא בה משה עולה אל חשכנה עד במא חכבוד, ובזה נבוא אל ענין הכתוב ויא' יכלו חרמטום לעמוד לפני משה מפני חשחין כי חיה חשחין בחרמטים ובבל מצרים, כי בת חאש בשחין בא ע"י משה לחבות את חרמטום שחוא שר מצרים, וע"י חדרכים חאלה יתכן אמר וחיה לאבק ובר וחיה על האדם ובר ויקשה כפל חמלה וחיה, ועוד מה יתן ומה יוסף חיותו לאבק בכל ארץ מצרים כי חעיקר חוא שחיה לחשין באדם ובבחסא, אולם אחר חירועי כי חיה מכת בארבעה יסודות וחבאת חשר של מצרים, בא עתה ואמר כי אחרי שזרקו משה חשמיסה חור למסה וחיה לאבק חוא חוראת יסוד חעפר יסוד חרה חורו עזר על כל שמה נבול מצרים, בא מציות שני חיסודות, אך באדם ובבחסא חיו חיות שני יסודות אחרים וחם אש ומים כי חיה לחשין חום צרבת בער באש וחיה פורח באכנותות חו מכתח, חרי ארבעה חיסודות, נמצא שיעור חלחלים חורם ע"י יסודות וחבאת חשר של מצרים בעליזים, וכ"ז לחורות על מציות חשי"ת ואחרות ומשחלכו בכל.

רבי יוסי חנליי אומר ובר

ויאמר חרמטום אל פרעה אצבע אליהם חיה, אפשר כיוונו אל חעשרה מאמרות שבהם נברא העולם שחוא מעשה ידיו ומשלים מעשה חעשרה מאמרות לעשר אצבעות, כנסצא בדברי חול' אחר ששאל לר"ם מים עליזים איך עומדים? א"ל שיבא מים ויתן כמשפך ונתן ר' מאיד אצבע למסה ותיכב חמים, וא"ל אם אצבעי שאני כ"ז מעכב חמים אצבע של חקב"ה לא כל שכן שיעמיד חמים, ויפירשו חוא כי מים עליזים חלחלים במאמר, חרי קרא למאמר אצבע, ונראה כי אחר מן המאמרות חוא נעשה אדם

של סקרא כי להיותם עדיין לחים לא שברם חברי.
 כי באמת ויהיו בברד נפגם שחורותו שרפת כל
 הלהות אשר בשרשם וכן שקטום ששורש שקטם
 יורדת לסמך בארץ במה אמות כמו שאמרו ו'ל
 כבאשית רבה, וכל זה ע"י מכת חברד באש מתלקחת
 בתוכו. א"כ צא ולמד כי מכל שבן שחיתה מכת
 חברד שורפת באש כל להות החמה והמבטרת, אלא
 בוראי כי בנפלאות ה' נשאר קיימים בשביל הארבה
 שיחיה לו מה לאכול, ועוד זאת עשה אליהם כי
 ויסגר לברד בעירם ונר' וזאת כי צוה לחצוץ ולהסגיר
 בעירם ומקניהם הכיתה מפני חברד והרשפים הם
 רשפי אש מתלקחת בתוך חברד, ולמה עשה כן.
 אדרבא ראו' היה לכולם ע"י שישלח בהם חרון
 אפו עברת חנם ונר' ולא לצוות עליהם לחסירי בעירם.
 אך אין זה ב"א שישלם נתיב לאפו, כמאמרו ו'ל
 מרכבות מורעה חרב ירח בים, והלא כל המרכבות
 חבת חברד, אלא מן הירא את דבר ה' תנים ונר'
 כי טוב שבהם חרב, נמצא לסדק לספר כי ע"כ
 צוה ה' מאז לחצוץ את הסקנה אל החבים לסען
 תחול בהם מכת חים, חת שאמר מה ויסגר ונר'
 ישלח בהם חרון אפו, וכמ"ש וברוח אפיך נערום מים,
 ולכן יתכן לומר לשון עתיד ישלח בהם, וראיה לזה
 כי לא חשך סמות נפשם של סקריים בסכת חברד
 ולמה לא הטיח בהם האשיות כבדריים בחמתם,
 אין זה ב"א שהאלהים עשה זאת לסען הביא מכת
 בכורות אל הפועל ועי"ז חבירו נדלולו ית', חת
 מאמר התורה כי עשה שאלחיו את ידו ונר' ותחת
 מן חרון האולם עקבו וזאת העצמדיק לסען החרון
 את כחי ונר' עד סכת בכורות ואז אמר כי בפעם
 הזאת אני שולח את כל מנפתי ונר', ואמרו חז"ל
 מכאן ששקלה מכת בכורות בנגד כל הסבות, ואמר
 ראשית אונם ושינה התואר באמרו אחלי הם, כי
 שני מיני בכורות לקו בכור פסד רחם וראשית אונם
 של חאב, כמו שאמרו חז"ל מפני שמצריים שמופים
 ביצת חיו ולא נודע מי הוא בכור רק לה' לבדו,
 כי הם אביהם של המצריים יודעו מה שעשה לאביו
 נח, ואמר ויסע כצאן עמו ונר' כי חסע הוא ית' את
 ישראל ע"י משה באמרו דבר אל בני ישראל ויסעו,
 והיסעם כצאן בתמימות לב ולגורל אסונתם וע"כ
 מאמרו ו'ל ביקרא דבר על פסוק אדם ונחמה
 תושע ה' שאדם המתנהג כצאן בתמימות תושע
 ה', אח"כ ויחננו הוא ית' בעצמו בעדר במדבר,
 שלא חסרו בו דבר, וכן בים לא חסרו דבר מכל
 טוב העולם כאשר הפלילו חז"ל בזה, לא אמר ויוליכם
 כ"א ויביאם לחורות כי מושב השכינה בארץ ישראל
 הוא, ור"ל ויביאם אצלו אל גבול קדשו שהוא תחום
 א"י כי ארץ העמים הוא גבול היציג, הר זה קנתה
 ימינו הוא נר' המורה שהוא תחלת ברייתו של עולם,
 כמאמרו ו'ל על פסוק עד לא עשה ארץ ותחת.

עליהם ונמשל לפשוט יר' ח"ש וירא ישראל את היר'
 הנדולה, אולם הערב רב לא ראו את המראה הזה,
 ועליהם נאמר וייראו חכם חם הערב רב ויאמינו בה'
 שנה הם האמינו אז בה' ובמשה, וכל זה בירינו
 מחז"ל בספר חזקוני כי במקום שנוכחו ישראל ועם,
 נבדלו בני ישראל יחידו סגולה מן העם שהם הערב
 רב.

רבי אליעזר אומר מניין ובר שנאמר
 ישלח בהם חרון אפו עברת חנם וצוה משלח מלאכי
 רעים, זה הפסוק נאמר בתחלים (ע"ה ס"ט) בספור
 ענין מכות מצרים, ובאשר שחאו מענינו אחתיל סמפוק
 מ"נ עד פסוק נ"ח שנאמר: אשר שם במצרים
 אותותיו הם אשר עשה בחוך העיר, וטופתיו בשרח
 צעק אשר עשה בשרח, ומפרש מה שאמרתי אשר
 שם במצרים אותותיו—והפוך לרם ונר' ישלח בהם
 ונר', ומה שאמרתי וטופתיו בשרח צעק—ויהן לחסיל
 יבולם יחרו ונר' ויסגר ונר', ומפרש ויתפוך לרם ונר'
 ואינו מזכיר כנים שחן וחשך, ואפשר מפני שהם
 סוף כל מכות מסימני דצ"ך עד ש"באח"כ, שכל
 מכה משלשתן כתיב בפני עצמו, ולא נזכרה המכה
 השלישית מכל סימן לפי שהיא בסוף ונמר הרבה, ונמ
 בתורה לא נאמרה התראה בשלש אלה מפעם זה,
 ואף שסכת בכורות הוא סוף כל המכות חזכירה
 מפני שבה נצאו לחירות, עם חיות שכלל סימן נגמר
 הגרע בסימן ההוא, כמו שבארנו למעלה, וראוי לשים
 לב על שנות את סודי המכות שמקדים הערב
 לצעדיהם ותאריכה אל חברד, ונראה ע"כ מה שפרשנו
 בפסוק אשר התעללי במצרים ואת אותותיו ונר' כי
 כל מכת ומכת שהיא חקב"ה על המצריים היה בה
 נס בפול, כי מה שעשה הערב היה יכול לעשות
 ע"י הצפרדע שקדם לו, אבל סמפוק ה' היה שהצפרדע
 לא ימיתה רק שחיות בהם ואונם, כי חמים ששעו
 היו שמריים צפרדעים בתוך בריסם וחיו מברכיים
 בבטנם, אך לא חסיתו אותם עד שבאה מכת ערוב
 והמיתם, וכן למת השאיר הוא ית' מתחמתו והמבטרת
 שלא נבו ע"י חברד בדי שחאב אח"כ מכת הארבה
 ותאבכלם, וכן חברד תתור לאסוף הכיתה בעירם
 ומקניהם לסען תחול בהם מכת בכורות ומכת חים,
 חת שיאמר הכתוב ישלח בהם ערוב ונר' ישלח אחרי
 לשון עתיד ור"ל שישלח בהם מכת הערוב אחרי
 כן וקדם לזה הביא הצפרדעים לחשיתיהם ולא
 לבלותם, וכן מה שלא השלים חקב"ה את חברד נס
 בחמה ובחמטת היה לסען תחול מכת הארבה ויאכל
 מה שהשאר חברד, תחו שאמר ויתן לחסיל ונר' כי
 מה שנתן לחסיל יבולם ויניעם לארבה היה מה
 שיתרונו בכרד נפגם ושקטום בתמל ולא התמה
 והמבטרת כי נשאר לתת לחסיל ונר', ולא אמר שחבת
 הפשחה והשערה בכרד ונר' וכן ושמא לחובת
 בסלאות כי שעשה להשאירם ולא היה מבטע, בפשוטו

של שער מוסא של מצרים ולא יוסיפו קום. ואחשוב כי לז' ב"ן התנא באסור עד שנלח עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה ונאלם מ"ד. אמנם נקודה הציגה היתה בעצם היום מ"ו שבו נולד יצחק, כמ"ש ויהי בעצם היום הזה יצאנו כל צבאות ה', שהם פסליה של מעלה שהיו עם השבינה שיצאו עם ישראל מלכות מצרים, ואף כי פרעה אסר בלילה קומט צאו ונר לא יצאו כי אסרו לו ובי לסמים אנחנו שנצא בלילה, ולמה לא יצאו בלילה? ל"א ליל שמורים הוא, כלומר שהניח ליל זה לשני שמורים מיוחדים, שמירה אחת לאברהם עם הארבעה מלכים, ובשמירה שניה לבכור ישראל בעת שהבה בכור מצרים, ואמר הוא הלילה הזה כמו שכתוב בספר חזק על ויקריבו יידי ישראל ונר כי היום או הלילה שנעשה בו זכות או רבד קדושה קנה קדושה הוא קיים ועוסד לעד, וכן הלילה הזה קיים ועוסד לפנינו תמיד ככל דוד ודוד זה שמורים לכל בני ישראל לדורותם, והמנוחה שנעשו בלילה הזה מחזקים קדושה.

לפיכך אנהנו חייבים לתודות וכו'. כי שלש תורה באים על נס והצלה הבא לאדם מאתו יי' בענין יורדי הים והלבי מרביות חולת שנתרפא והכוש שיצא מבית האסורים. ואחשוב כי השי"ת צוה לעשות זכר לארבעתן ככל אחת מהן לבלתי יעדר מצילות תודאה המתייחסת לכל הבא לתודות לה' בכל הצלח שהיא, ולכן בשלטי תורה ארבעים הלוח עשרה כנגד כל אחד מהארבעה, כי כל אחד מהן צריך לאודווי בפני עשרה, כמ"ש וירוסמוהו בקהל עם. ועל שלשה יורדי הים הולכי מרביות וחבש שיצא מבית האסורים שהם בריאים יבוא מצה, חולת שנתרפא שהלה את הליו נחשב כמו שאור שבעיפה שנתחמץ וכנגדו עשר הלוח של חמץ.

הללויה הללו עבדי ה' ירענו כי יצאי מצרים עבדי ה' יקראו מהפסוק כי לי בני ישראל עבדים אשר התצאתי אותם מארץ מצרים ונר, עוד ירענו כי ע"י נס מצרים נתפרסם חידוש העולם, ומציאות ה' אשר הבחיש פרעה נתפרסמה בקריעת ים סוף כמ"ש וירעו מצרים כי אני ה' בהכבדו בפרעה. עוד ירעו כי בשם יי' ברא הקב"ה את העולמות במעשה בראשית כמ"ש כי ביה ה' צור עולמים. ותעה נשים לב לאסרו: (א') הללו אחרי הללויה שהיה יד לומר הללויה עבדי ה', (ב') ועוד כי בתחלה אוסר להלל שם ה' ואח"כ אוסר את שם ה'. (ג') אסר יהי שם ה' מבורך ולא אסר מהחולל כאשר בפסוק שלפניו ולאחרי. (ד') אסר מעתה ואני להיות נס מקודם. (ה') אסר ממזרח שמש ונר ומדוע לא יאסר בכל העולם מכלי תת נבולים, (ו') איך יקשר פסוק עם עם הקודם והמאוחר? (ז')

ירדע כי עולם הסדר יבנה שהוא יסין, נמצא הר זה בתחלת החומר נבול קרשו. ומשם החל הוא יי' ויגרש מפניהם נים ע"י עצמו ולא ע"י מלאך, וישכן באהליהם את שבטי ישראל.

פסח שהיו אבותינו אוכלים וכו' שנאמר ואמרתם זבח פסח הוא ונר, אסור בננוף את מצרים הוא מיתור, ואסור תז"ל כי היו נחבאים בכורי מצרים תוך בני ישראל, ובאשר בא המסעות לננוף את המצריים בבתי ישראל, ונתיראו מן יקה נם בכורי ישראל כי ב"ן שניתן רשות למסעות אין מבחין, ע"כ היה נכנס הוא יי' בעצמו לתבחין בין בכורי מצרים לבכורי ישראל. וזה שאסר אשר הציל את בתי אבותינו במצרים בננוף את מצרים אשר היו בבתיים של ישראל, ואת בתינו הציל במפורש בכתוב כי עם היות העובת מצרים לזבח צאן הפסח לעניניהם לא עשו להם רעה, כי ה' הצילם, ולכן יקור העם וישתחוו על המוכה שעשה להם. על לקיחה הפסח נצטוו משה ביום ר"ה ניסן להביט ביום העשירי ולשהטו ביום י"ה, והקב"ה צירף מחשבתם המוכה למעשה מיום ר"ה, ח"ש וילכו ויעשו באשר צוה ה' את משה, כי אם נחשב כאילו עשו, ואח"כ בעת הפעולה עשו ממש לבן נאמר "כן עשו", נמצא שתי עשיות ביום, אחת בעת המחשבה וההליכה ואחת בעת המעשה.

פסח ז' וכו' שנאמר ויאפו את הבצק ונר, ראוי לשים לב למה שאמר ויאפו את הבצק, כי מה תורה לנו הידיעה הזאת? אך ירענו מחז"ל על הפסוק ואשא אהבם על בנמי נשרים, כי מלאכי חסרת נשואם על כפים מדעמסם לסכות בשעה קלה ק"ך מליון שהם מחלץ שלשה ימים, ואמר ויסעו ונר ולא הזכיר הנייה באילו הנסיעה היתה עד סכות בלתי נדנשת, ואם האמר ומאן מוכיח כי לשעה קלה הלכו ולא שהו אפילו יום אחד, והביא ראיה ויאפו את הבצק אשר הציאו ממצרים בהנייתם בסכות ודיו ענות מצות כי לא חמץ, ואילו היו בדרך שיעור שיש מלוש בצק עד הוצאתו היה מסומך וזה נם בהיות בקצם צדירות כשמותם שדרכו להתחמסם וגם על שבטם שהשמש מבה בחם, ושם האמר למה לא אפס הבצק במצרים, וזה מפני שני טעמים: אחד כי נורשו ממצרים, ושני כי אף אם לא היו המצריים מצריים אותם הם מצד עצמם לא יכלו להתחמסם, וראיה כי נם צדה לא עשו להם, ומעם המחרת הוא כי מושב בני ישראל אשר ישבו בארץ מצרים ארבע מאות שנה ושלשים שנה שהוא מסמרת ברית בין הבהרים, מעת שנאמר לאברהם כי נר יהיה זרעך ונר, ותעה שלמו הימים והיו סקן שלשים שנה ונר שהוא בקץ נקודת ההשלום וע"כ אין לעבכם כמו רנע, כנודע מספר חזק שם היו מתעבבים מעם יתר היו נכנסים במדרגת החסמים

מה ענין ה' יורד' במלות המנביות המשפילי סקימ' ובר' ה' עקרת הבית הוא משולל התבנה, ומת שאמר ויל עקרה של ביה אינו פשוט של סקרא. (ט') למת נתיחידו מה שני דברים הללו הקמה דלים ונקירה עקרה מיתר השנחוח? — אמנם הנה יש בהכלי המילוסים משימים על — הלללים והשפיל ושוללים השנחוח ית' מהם, ומסתמך דבר יעצמו וישללו השנחוח והירדס ממנו ית' מהמה נודל וחנינוהו. ע"ב אמר המסורדר רך בלל אל כל העולם: (א') חלית ותוא ית שברא שני העולמות, וסי יובית חירדס? לוח אמר הללו ביותר את שם ית עבדי ה' יוצאי מצרים בי אתם ע"י הנסים שנעשו או ראייתם חירדס העולמות בכל פרסיתם, במפורש אצלנו בביאור תורת, וגם אתם הללו את שם ה' כי אז נחאמת נולדו והשנחוח חפץ מאמר פרעה מ' ה' (ב') ובכן מסתמך יאות ית שם ה' סבור ס ע ת ה וער עולם. כי על כל הנאה וכל מצוה ותוראה האמרו ברוך אתה ה', כאשר רחמת סאת ית' סאו שנתנו לנו את התורה. (ג') וכל זה הוא לשלל מה שמסורה שמש עד סכואו שחולל שם ה', אשר הללו הוא בנינים שירוסטו למיטת, (ד') כי רם על כל גוים ה', בי הם ירוסמחו ואמרו כי אין לפי בבורד להשני על העולם השפל. ורק על השמים כבור בעולם הנללים ולא בארץ. ולא אמר בכל העולם רק סכורה שמש כרי לרסח סמסרס ו'ל שעי' וריתת השמש ומכואו חכיר אברתם את כורא, ותוא ענין סרגילת סוכה שחיתת תלית באורו ובשמת תלית בללל חסה, וחגים יאסרו בי השי"ת סלק השנחוח סעולם התחתון ומסור לחכירי השמים ובסיליתם ותמה סנחית הארץ להרע או לחסיר. (ה') אך הנה בזה יורבר בי מי בה' אלהינו ונר' בסמסרס ו'ל למת נאמר בפרשת פנחס החנוכי ספולאי וכן בבל סספחה, אלא לחסיל שם סלחת ספספוחיתם וכל אחד בן לאביו ולא שלטו המצרים בנסוחיתם, שחול לרעתי ענין יוד' באיש וז' באשה, ונבוא אל הענין בשום לב כי חיה די שיאמר סנבית לשבת סספיל לראות, באופן כי חת"א ברא התניב חויד' בסופה חן סיותרות, אך חן על דרך התנוי' שחול לרסח את שם ה', כך יאמר רעו בי בין בחיות ית' סנבית לשבת בהסתלקו לסעלה לאשמת העם. (ו') ובין בחיותו סספיל לשבת לסמה, חמיר בהנית שני העולמות עטו להשנית בהם, חתו המנבית המספיל, ולחיות בי סכרת חגים אפסר לסעות בה לכן אמר המנבית לשבת בלומר שאין חתפרס בו ית' ב"א חשבת סכח שבתו בשמים השנחוח בארץ אך לא ישנתה, ותוא כי במלאך שאין העולם סמערבד אליו אי אפסר לו לחיות בעולם השפל ברחניות פשוט כאשר הוא לסעלה כי בבואו לסמה העולם השפל ישנתה בי יחלכש נשחית מעין

העולם חזה, אבל השי"ת אליו כולם סמערבדים לכן לא יעצרו נשח העולם שחיתו צריך לתחלבס חלית, חת יחבן בין שחוא ית' באסרו הנה סקום אחי ובערבר בבורד על חצור אל תתמה כי חנה המסום אחי' סמערבד אליו: ע"ב לא אפסרד סמלאך לתחלבס לבוס מעין נשחית, חתו שאמר ר' חת המנבית לשבת בי יתיחם לירושב בשמים בי שם סכח שבתו, ומספילי לראות לסמה, ולא ישנתה בשום סקום. כי באסת לא שידך בו ישיבה בלל, בי השמים ושמי השמים לא יכלכלחו וכל תארץ הוא סקום ובכן לא ישנתה חלית. (ז') סקימ' סמפרד דל ונר' לחרות על השנחוח חפרסית נם לאיש פחות שאינו נתחן חתה חסול. (ח') והראיה לתשיכי עם נריבים, ואין זה רק ע"י השנחוח ית' חפרסית שחוא מוריש ומעשיר ומעלה סתחומס דארעא עד רום רקיע, כי לו ית' חילתה, ושכט האסר ית' הוא כח אחז שר מלסעלה, לוח אסר עם נריב עטו, כי מי יוכל לשנת לבוח בני ארס סמכען אס לא ירעם אשר צרים. (ט') וראיה כי נם על תארץ חתו עושה נפלאות ומחיר חירדסים בחסור בעולם חזה, כי סושיכי עקרת חבית, ע"ד שאמר חו"ל על שח שחיתת עקרה אין לה ולר אפילו בית ולר אין לה חתו עקרת חבית, ואם חלר היא חתו חירדס סכמע ע"פ ה' לכור, ואסרם אל הבנים סמחה, ולסמן יתחזק לכב אנוש חמיר בהשנחוח חפרסית בעולם השפל ולא יסום חלית יחלל חמיר את שם ית שבו נבראו שני העולמות, חתו אסור חלית.

בצאת ישראל מסמצרים, תברל בן ישראל שיצאו מארץ מצרים ובין בית יעקב שיצאו סעם לעזו, כי חנה העם חיתאים מארץ אשר נרו כח בין החושבים שחם עם תארץ, אס חיה לחם תחקסרות ותחקערבות עם העם חתוא יתיחסו ליתאים סתוך עם תארץ, אבל אס חיו משוללי קשר וקירוב דעת עם העם לא יתיחסו רק ליתאים סתאריך חתוא בלבר, וחנה שלום! אסוני ישראל אשר חיו בסצרים כשכב לו ורחיבים אשר לו סמור סמסעית ולא נססעו בהם, חם יכנוו ביסם ישראל, אך אלה אשר נססעו ויתעברו בין חגים ועשו כסעסיתם יקראו בית יעקב, חתו שאמר בנאת ישראל סמצרים חם אשר לא קנו התערבות בנאם לא יתיחסו ליתאים סקרב עם מצרים רק מארץ מצרים בלבר, אך בית יעקב שהתעברו בס יצאו סעם לעזו בי סקריבם חיו עומדים, וגם אלה לא חיו משוללי יכוח בי חלא לא חיה התערבות נודל ב"כ כי לא שינו אס לסונם בי יצאו סעם לעזו ששפת מצרים חיה לעז להם כי חם דברו בלשון הקדש ובכוחות זה נאלה, עוד וכוה אחר חיה לחם חתוא חסכונה, ובסכונה, בי נחשון בן עמיסדר קירש שם ססים ונכנס ביס ער חוסטו לחרות בסחונתו בח' לעיני חכל, ובסעם סנכעב ואסר חרשיני אלהים בי באו מים ער נפש, וכל ישראל נססכו אחרי,

בשמי ונ', משיח שנאמר זה ישמו אשר יקראו ה' צדקנו, ירושלם רכתיב ושם חעיר מיום ה' שמת, ואם אין אנו צדיקים לא נוכל לקרוא בשמו ולכן וואס לא לנו וא"כ מה נעשה להנאל אם לא לשמך הן כבוד, שיתברכו יח עם חו ויחיה הו"ה שלם, ואם מרת הרין מקטרי וזין לנו וזכותעשה נם על הסדר על אמתך, והוא ענין מאמרנו על פסוק תתן אמת לעיניך והסדר לאברהם, ואברהם הנביא הנה שלש מרות הן, הסדר לאברהם נבחרת דין ליצחק אמת לעיניך, מה שאחלה מניח הוא תתן אמת של יעקב שהיא מרתו וכן הסדר לאברהם, אך לא מרת דין ליצחק, ואל תאמר שאני מקשה לשאל כי הלא אתה ה' החילת לעשות בן כי נשבעת לאבותי בימי קדם, שנשבעת לאברהם וליעקב ולא נשבעת ליצחק, ב"א אמת וחקיותיו וליעקב אמת נשבעת לאברהם, ובזה יאמר על הסדר על אמתך כמ"ש תתן הסדר לאברהם ואמת לעיניך, כי למה יאמר הננים איה נא אליהם, וצריכין לייק מלה, נא, כי הננים לא יכתישו ביציאת מצרים וכבוש הארץ ויכולת ה' אלא שאומרים כי הלילה נשתנה הנהגתו עם ישראל ואספ כח עתה הלילה, וכמו שאמר הכן לאחשורוש אליהם של אלו שעשה נוראות במצרים כבר חזקין והשם כח, שאמר לא בן איך סכל נים לרקר בחילי, וזה שמר למה יאמר הננים איה נא אליהם, פירוש נא ע"ת, לכן צריך אחת לתת כבוד לשמך שלא יאמר שיש כך שוני הלילה, והנה חשבוטת להם כי אליהם בשמים, כי באמת נסתלקה שכינתו מאתר התורבין והוא בשמים, אך לא נסתלקה חשנתו מאתנו לעולם כי כל אשר הפץ עשה בארץ, כי מסבין שבתו הוא משניה על רבי בני אדם, או יאמר אל תאמר שהיה שוני שנשתנת רענו ונתחדשה מחקודם, שמתהלך סבר להסב לישראל ואח"כ שהסאו נתחדשה לו סברא הפביית לשעברם למלכות, כי לא בן הוא הלילה, כי אם שמשולם ירע את אשר יתאמו ויהיה הפץ להנלותם אחר השאם כבוד, כי מסבין אברהם נלה לו והוא ברר לבניו את המלכות, אלא שהיה יורע והפץ לעשותו ועשאו בעתו, וזה שאמר כל אשר הפץ עשה, כי כל מה שהיה הפץ פאז הוא מה שעשה אה"כ, כי מאז אברהם צידר להו הנהגות כי צורם סכרם וז' הפנידים, ואמר עצביהם כסף חובב, כי אם היה להם פתחון פה לתת מסש באלהיהם לא יאשמו: כ"כ, אך עצביהם ונו' כי מה להם ולא ירברו, חו לענם כי אילו מסבין עשה צורם עקרת כסף לא תקרא כסף אחרי קנות הצורה החי' רק עקרה אך עצביהם יקרא כסף חובב אחרי מעשה יד אדם שאינו סקנה בהם שבת הצורה כמו בעשותו כלי, כי הקערה הוא לשמשו הראוי אל הפסל לא משכול, וכל האברים הם ללא צורך לו, כי מה להם ולא ירברו ואינה רק

ולכן וזה שימשלו ורעו על ישראל, כי על ידו חתנהלו כי ישראל אל הים וגמטבו אחריו, חתו היתה יתורה לקראו שקידש שם שמים חכה שחיו ישראל ממשלותיו, ואמר היתה לרמז על חסר שמטנה יצא שבב יתורה שנה היא קדשה שם שמים ולא נלחה לסי היתה הרה, ויתורה קידש שם שמים באמרו צדקה מסני, ואמר הים ראה הים חשיבה שהתנית עמו מברייאת העולם להקדש לפני בני ישראל בצאתם ממצרים, בנורע מרברי הו"ל, והנה ארבע שאלות הן: אל הים ואל הירדן כי נם הוא נבקע וישבו אהור כמו שאמר ו"ל יבקע הים כי ראה נאמר אלא ויבקעו המים, וחוסין בשבוב אהור, ואל החרים ואל הנבעות שרקדו נם הם, והשיב על ראשון ראשון, הים ענה ויאמר סלפני ארון חולי ארץ, ופירש רבינו יונה ו"ל סלפני ארון ב"א ונתחלל ארץ וחבל, והוא מאמרם ו"ל בבר' על יקו המים ותראה היבשה כי באמרו יקו רמז על מה שהתנה הקב"ה עם הים שיקרע, ח"ש סלפני ארון חולי ארץ, והירדן השיב ואמר סלפני ארון ו"ל, כי מאז עבר יעקב בסקלו את הירדן נשתעבר הירדן לקדע לפני בניו ברי שיכנסו לא"י, והתרים חשיבו ואמרו החופשי הצור אנם מים, ע"פ מאמרם ו"ל כי עקברם בים כי הנורים הציא להם הקב"ה מים מתוקים לשתות בציון, שנקרעו הים, וגם במרבר שחו שלשה ימים מאותם המים, וע"כ החרים והנבעות חשיבו מה שיקרעו הוא כי החופשי הצור אנם מים והפך נ"כ במרבר הלימשי למעניו ע"ר הסתריא לך מים מצור החלמשי, ולכן מאז רקו ונודעו, ועל הים של החרים והנבעות מדבר, וכללות הענין נמשך על סמור שלאחריו לא לנו ונו לומר כי הלא יציאת מצרים וקריעת ים סוף אתה עשית למען שסך כמ"ש וירעו מצרים כי אני ה' בהבבר במרעה, בן נם עתה בנלות האחרון לא לנו תעשה כ"א לשמך הן כבוד כמו מאז ומקדם.

לא לנו ה' ונ', ראוי לשום לב על בפלו לא לנו, ובראשונה מזכיר שמו יח' ולא בשנית, כי הנה ידוע שסאז בא עסקל וילחם עם ישראל בשפירם ונשבע חשי"ת יר על כל כס יח שלא יבנה את שמו שלם בארבע אותיות ב"א יח לבר ער אשר ינקם מעסקל, והוא לעתיר לבא, ונאמר הסמור וזה על הגלי משיח שבשליח הנלות חלו, ויתבן שמתובר אל הקודם, כי הנה צאת ישראל ממצרים נללה ה' על יד משה וע"כ הים ראה וינס וני כמאמרם ו"ל מולך לימץ משה ורעו תפארתו, אך מה נעשה בנלות האחרון וזה שלא לנו ה' באשר היה אז במשה וחסל מורא בשנאניו, וגם אין אנו צדיקים לקראו ששך כמ"ש חו"ל כי שלשה נקראו בשמו של הקב"ה צדיקים רכתיב כל הנקרא

אותם כי אתם ברובים לה'. ובדאי לא בשביל הנשים שנחשבו כנשים, ולא בשביל רשעי ישראל שהם יורדי דומם. משיבים ישראל ואומרים ואנחנו נבדק ית, בלומר מה נכול נשלם לו יח? אמנם כדי להחיות לו טובה נבדקנו על כל המובן שעשה לנו מעשה ועד עולם הללויה.

אחבתי כי ישמע ה' וגו'. שמיעה היא מרחוק וחסייה אתן מקרוב, לכן אמר אחבתי כי ישמע ה' בעצמו את קולי ולא ע"י מוסרים מלאכי חשרת שיעלו תפילתי לפניו יח'. אף לא יחיה איזה נדר בינינו, כי יסח אלנו לי סיד, ובמסר אקרא בקולי הוא יענו באותו חיוס, וכן כל ימי חיי, אפסותי הכלי מוט ומצרי שאול מצאותי, ובאשר יניע ימי לערוב והמות יקדמוני אז אימת מות נופי נפלח עלי ואירא גם מדינת של ניגום, צרת ויגון אמצא, צרת הנוף ויגון הנפש, ולא אדע על איזה מהם אבקש אם על שלא אמות בלא עתי או על צרת הנפש בשאול אחר המות, אמנם נסתרתי אומר אעזוב צרת הנוף ואראג על הנפש אמר ה' מלמה נפשי מהמשיחיים ומלאכי חבלה, כי באמת לא אקפיד על צרת החומר דבלי בעפאר רק על הנפש בלבד כי היא העיקר, הנח ה' וצדיק, כי אף שהש"י הוא הנח העושה לפניו מסורת חרין, אבל הוא גם צדיק שאינו מותר בלום, אעפ"כ אתחיל פניו במה שחוא אליהו מרתם על בני אדם החתומים לפני, על כל פנים לא אסיר הבטחת של רפואת הנוף מקוני יח', כי שומר פתאים ה' והוא ישמור את החומר הנמשל לפני שלא ידע לחזור, דלותי ולי יתעושי, אף כי דל אני בהכמה וישע לי וירפאני, שובי נפשי למנחמי, עתה הוא מנחם את הנפש ואומר שובי למנוחה בעולם העליון ולא תחוש כלל אם תניחני בעפר, כי כל מה שה' נטל לי הוא עליכי בשבילך, אלא שהביאך במלכות החומר למען תרשי עולם חבך על ידי יניעי בתורה ובמעשים טובים, ואחר שחלצת מסני תמפרדת מחסרי ע"י המות ודמעות עיני כבר נחברת, ודלי לא ידחו עוד ללבך בדרכים עקלקלות, עתה יש תקוה כי אתחבר לפני ה' בארצות היותם בעולם שכולו טוב, ובמחשבות ואמונתו כמו שחשבתי, כי אני עניתי מאד וקונוי וחיסורם מסריקת העונות, ושם האמר כי בעת שעניתי מאד הרהרתי במדותיו של הש"ה, כי האם חבתי הוא בחפז מחמת יסורי כי כל האדם כחב ועובד את האמונה והבטחה מחמת צער ויסורין, וז' ירחם, כי שומר פתאים הוא, ורש"י ו'ל פירש כי חלצת נפשי מסות, שהיה רוד אותי כל זה במות שאול, כשנמ מלחיות בורח מלפניו, ואמר לפני ית' על שלש דברים אני חייב לתורתך על העובר, א' כי חלצת נפשי מסות שהחלתי אותי סן החסא שלא שלחתי יד בשאול וסיעתו, ב' את עיני מרעננה שלא הצרתי לכבוד ברי שחשע הפלתי

בחיובת כסף או חבך ולא ימצא בהם רק שווי של כסף חבך, כי כל רוח אין בהם, ואמר לא יחננו בנרננו, היה ראוי לסמוך על אסור מה להם ולא ידבר, אבל הוא חתר אל הנשים הנזכרים לסור אחר שיארו התמרוגות האלו כאליליות האם לא יחננו בנרננו כהשאי, אם ראים לחניד בקול נדול, מה יחננו יש להעשה אותם או הכוטה בהם? כי כל מעלת העובר את אלה הוא להרשות אליו, ואם כן איפוא השלמות שקינו יוחי כי כסומם יהיו עושים כל הכוטה בהם, כי לא רעת ולא תכונה בהם וכן בעושים והמסמינים כם, או שיהיו מחוסרי התחשים כמו המסילים, ירחם ולא ימשיך וגו' ולא אמר ירחם להם רגלים להם במסומם מה להם, על כי חידים ותרנגלים הם חלקי מציאות הנוף ולא יצויר הנוף בלעצם, ואין יאמר ירחם להם כאילו הם מדולדלים ומיוחדים וזולת הנוף, אבל מה עינים וחוסם עיקרם וצערם הם ירדנה לסור מה להם עינים להם, כי הם מורים על החושים, ישראל במה בה' וגו' זה משיב הש"ת ברוך הקדוש ואומר: אם תראה הכוטה בהם בהצלחה וטובות, בעולם הזה או תתחורר תלילה ואל תחוש, כי ארדנה בראותך כי עם חיותם סמעינים ותולכים אחרי החבל הם מצליחים כוח יגדל במתוך ב' כי אם לעוברי רעונו כך לשען יסורנו בעונותינו יש להם השלום תחוא, לנו עוברי אלהים חיים ומלך עולם על ארצה כמות ובמה, וחתי ישראל במה בה' כמה שתראה שחוא ית' עורם ומנינם של הנשים, ובזה יצדק לסור עורם ומנינם תחת עורתכם ומנינכם באסור בוסם בלשן נוכח, ה' וברנו יבך וגו', זה משיב דוד המלך ע"ה בקר ישראל ואומר ה' וברנו יבך, מה זה שחשית' כלל ישראל עם בית אחרן וראי ה' בבטחת בה' אינו זה רק שרצה לזכרנו ולברכנו, כמאמר חז"ל על אברהם וית' וית' וגו' בית שחזריו ברנו, כמה דאת אמר וית' וית' לברכה, ולכן פרט אותם אחר אחר, מתחלה בית ישראל ואח"כ בית אחרן ואח"כ יראי ה' הקטנים עם הגדולים, משיב רוח הקדוש ואומר, הלא אסרת שה' יבך שלש הכחות, ואני אסרת לכל שלשתן ומדברת לטוב אותם ואמר יוסף ה' עליכם בנים ואח"כ ישתף את הגדולים עמכם לברך גם בניכם עמכם, ברובים אתם האבות והבנים לה' עושה שמים וארץ, נאמר עושה לשון חוה ולא עושה לשון ערב, במאמרם ו'ל על השמים תחדשים והארץ תחדשה אשר אני עושה, עשיתי לא נאמר אלא עושה שחמיר הוא ית' הולך ועושה שמים וארץ רחניים קיימים לפניו לתת לישראל, ח"ש כאשר שמים תחדשים וגו' כן יעמוד ודעכם ושמכם, כי השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם כלם בשוה, ולמה זה עושה שמים תחדשים וארץ תחדש רחמים, הרי אומר רק בשביל ישראל הוא עושה

בדקתי כי לא שחם תפלה, נ' נם על הצלת הנוף
והוא אה רגלי סדתי, והנה סרברי שאני מבקש
חסד מאת ה' על הצלת נפשי ואיני בוסח כי לבחור
בסוב בעצמי אינני כאברהם שנאמר בו התהלך לפני,
שלא היה צורך סעד להצילו, כ"א כנה שחם ה'
התהלך שחיה צורך סעד להשמר מן החסא, וכל זה
היה לי בחייתי סמולטל וכורה להצוה לארץ, אך
מעת שמת שאול לא אחיה נרדף ואתהלך לפני ה'
בארצות החיים כי התישבותי בארץ ישראל שחיה
סכונת כנגד ארץ העליזות, ותהי לי סעיר לעזור על
על חשנת חסלוטת כמו באברהם, ואין זה נרד סספס
הקיום כ"א האסנתי בעצם מה שאני רובר, ע"כ אני
עניתי מאד ויפסדתי נכבד עיר עד שלא אצטרך סעד
לחסנני, ושמת האסר לא היה לך עניר כי נמשחת
לסלך מאת ה' וכות במה לכך שתגלגל דקייסא לך
שעתא, זה היה כן אם הייתי מספיק לרברי שמואל
שחסלנני, ואני אמר בחפזי במה החדם כחכ ולא
אמר לי שמואל האמת כי לא נאמר לו כן מאת
ה', לכן לא היה לבי במה להנצל.

ס מ א ש י ב ל ה', על כל חסכות הוואת
שאני סקח מאתי ה', ואם אחיה מחזק סוכה לו סח
נמול אשכ לו כזה, כי הוא אינו צריך לזולתו,
אלא כל הנמולתי עלי, כל מה שנמל עלי סעורי
עריני על מה שלא אוכל לשלם, רק אביר שאני הייב
לו חסדיו על הכל, והנה האותיות ה' י מיתותיו היה
לו לסר הנמול, אלא שסרסו לשני העלמות עולם
הזה ועולם הבא שגברא בי"ה, כלומר בין מה שעשה
לי בעוה"ב בין מה שנרד לי לעוה"ב עריני על שלא
אוכל לחשיב לו כנסל, אסנב איני צריך רק לחביר
נרדו וסוכו ולחודות לו על מה שעשה ומה שעתיד
לעשות, ולכן כוס יסעות אשא לעתיד, כי רדו הוא
מסית והוא אכן ר"א בידן שעתידה לחפיל ארבע
סלכיות כמו שכתוב ודקת פחלם נחשא כספא
ודחבא שקם ארבע סלכיות ובסוף שבעדות היו ישראל
נושאים כוס ישועה, והו חרמו של ארבע כוסות
לארבע סלכיות, וא ע"פ מאמר חז"ל כי לעתיד לבא
הקב"ה עושה סעודה לעריקים ואח"כ אומרים לאברהם
שיברך ברכת הויספן וכו' עד שאומרים לדוד, והוא
אומר אני אבדך וכו' והו כוס ישעות אשא, ואו
יקח נקמת סעמלם הוא אדום, ויהי חשם שלם, כי
עד אז נאמר כי יד על כס י סלחסח לה' עם
עמלק, שווא חצי חשם, אך אחר הנצחת יחיה
חשם שלם, והו כסם חו"ה אקרא בשם של ד'
אחיות, אסנב שאלתי ובקשתי שיכנת בית המקדש
בימי, באופן שנרד שחם קרבנות לה' אשלם נגדה
נא לכל עמו בשלם רגלים או בחנך חבית, והנה נגדה
נא לכל עמו בקהל עם, והויספן חו"ה באסרו נגדה
לרסח על השבינה חסרה על חבית, יקר בעיני ה'
המותר לחסיריו, ר"ל ששקה לפני הקב"ה לנזור מיתה

על הצדיקים כס"ש חז"ל, אילמלא שחם שואלים מיתח
בפיהם לא היו מתים, ואף שאיני צדיק, אבמשך אנא
ה' כי אני עובר, ולכן חקר נם מיתתי בענידן הארדך
ימי עד שיכנה בית המקדש ואקריב לפניך נרד, וזה
ואם לא תעשה בניני שלם כס"ש ו"ל ע"ה"ה ותהי
שחארכת ימיך עד שלם כס"ש ו"ל ע"ה"ה ותהי
מסכונתך שלימה אל חקר שלימה אלא שלם, וכן
דרשו הפסוק וישם במא לאם חסלק, לאסח של סלכות
היא רות, כי חייב אני לך שליט תורה על אסר
פתחת לסוסר שהצלחני סכמה צרות, שהייתי בסאסר
על המסכב והבריחי מסנה מיכל הייתי אסר
בקעיה ובסעדה עם שאול ואתה פתחת לי, וזו לך
אזכר וזה תורה על כל הסוכות שנמלתי, ולא אסר
לך אזכר תורה רק אזכר וזה תורה, כי היה נרד
שני ובהים אחר על כל הסוכות שנמלחו ואחר על
שויכב אותו ש"ה"ה לתודות לו, ובשם ה' אקרא ע"י
חכום כמו שזכר לסעלה, נרד לה' אשלם וגר
בחצרות בית ה' כונתו לעתיד בירושלם של סעלה,
תללו את ה' כל נויים, ידוע סחז"ל
כי אילו ידע חגרים במה חספסיו בחורבן ביהמ"ק
לא התריבותו, שני נצוצי שפע שירדו לישראל בעת
לשבת המקדש קיים והחזירו על עליהם, כי אז נבר
עלינו חסרו, וגם האומות נחננו סמנו ואם תראו כי
הם צלחים נם אחר החורבן הוא מפני כי אמת ה'
לעולם, כי סגורת המקום הוא יסיר אותנו על שנתנו
עד אשר נאנלו ודברנו אמת קדים לעד, וזה
הוא לסוכותנו ולכן חללית, חז"ל דרשו המקראות
האלה על הנגיף מישראל ועוריה, כשהפילו את הנגיף
לכבש האש אסר חללו את ה' כל נויים, מישראל אסר
כי נבר עלינו סבובר, עוריה אסר ואמת ה' לעולם
חללית, ואסרו זאת בעת שחיו מתכנשין כל עממא
אומי ולישניא וחו חללו את ה' כל נויים.

חודו לה' בי סוב, הכתובים האלה
נאסרו על חללית, ואחר שאסרו הנגיף מישראל ועוריה
חללו את ה' כל נויים, כאשר נצולו סכבשן האש
וקרשו שם שמים ובשכילם חית קיום לישראל וגם
חגרים נצולו על ידיהם, שאלמלא היו ישראל מסתתרים
לעלם ששעת סבוברנה היה העולם מתבטל, וע"כ
אסר חודו לה' כי טוב כי לעולם חסרו, שהוא
לחיות מציאות לעולם הוא חסרו, ועל נלות מדי אסר
יאסר נא ישראל כי לעולם חסרו, ישראל לבר כי
חגרים אינם צריכים לחודות כי לא היה להם פחד
שיאבר העולם, כס"ש רשב"י כי סח הם שנתנו
מסעדת אהשרוש לא עשו אלא לפנים כך הקב"ה
לא עשה עמםם אלא לפנים, ולא היה במדי רק
צער לישראל, ועל הצלת מית ישראל לא שסחו בעצם
רק בני היסטנאים חכתנים כי פרצו מפרות בחיכל
וסמאו אותו, ולכן אסר יאסרו נא בית אחר כי
לעולם חסרו, ובנאולת העתידה אשר עליה נאסר

כי אין קצה למעשה השם, יסור יסרני יה ולמות לא נחנני, כי גם חיסורין שיסרני הם לטובתי כי הוא מצילני מן המות הרחיקי לעולם ב'. נפתחו לי שערי צדק, כוח ירסח על מאסרם ו'ל במרדש רבה כי שלמה בשבנה בית המקדש נסתר שער החיכל ולא יכול לפותחם, והיה חזק את ארונם של דוד לפני שער בית המקדש והוא נסתר דוד עבדך אל חשב פני משיחך ואז נפתחו השערים, וכל חכלית שער ביהמ"ק הוא כי יהיו שערי צדק ומשפטם, ולכן אמר במ האורח יה על זאת, זה השער לה' צדיקים יבואו בו, בית המקדש של מעלה כמות כנדר ביהמ"ק של שמי, או כונתו לבית השלישי שעתידי להבנות ואז יהיו כל עם ה' צדיקים נמרים כי כל הנשאר בעין והנותר בירושלם קרדש יאמר לו ומאז יתייחס השם חיה"ה בכל אומותיו.

אודך בי עניתי, בדרך המתפלל שאחר שאלות הוא נותן תודאה, כך אחר הבקשה שיעזרו ה' הוא מאמין ובוטח בו עד שהוא נותן לו תודאה למספר, אבל מאסו הכותים, הוא מפרש ומבאר כי רק שמו הנודל בעצמו היה לו לישועה, ע"י הפלת הטובה, כי אכן מאסו הכותים, לא ר' שנשתנה עם יתר האבנים אלא שנחללה עליהן כי היתה לראש פינה, נבוכה כפולה כפולה היא כי לא נעשית טפאת המול או שר בספרות אלא שהח"ק בעצמו פעל ועשה הדבר, מאת ה' היתה זאת, וכל הנסים הנפלאות שעשה לנו כאן הם לפני ית' ורק היא נפלאה בעינינו עניי שר, זה היום עשה ה' ע"פ דרשת חז"ל עה"פ בעתה אחישנה, וכו' אחישנה לא וכו' בעתה כי בא יבוא תקץ של תולדות לנאלנו, והו שיאמר תנה זה היום הירדע לפני ית' נגילה ונשפחה בו, וכפ"ש הנביא תנה יום בא לה אשר ילחם את הרשעים והצדיקים ישמחו ויעלצו שנאמר ורחל לבם יראי שמי, והו נגילה ונשפחה בו, אך בקשתו היא שלא יתיה בעתה כ"א אחישנה, והו אמר ה' תשיעת נא, וכפל פעם שנית אמר ה' תשיעת נא, אחת לתשיעת טרחה אחת תשיעור לנאולת, ואז נבקש גם על הצלחת כפולת.

כרוך תבא בשם ה', אחרי בקשתו מאת ית' כי יסתר ירחם את חקץ, משיכת רוח הקדש ואושר ברוך תבא בשם ה', ולבוא אל הענין נזכיר מאמר רשב"י תאמר שלשה נקראו בשמו של חקב"ה ואלו הן: צדיקים ומשיח וירושלם, צדיקים רבתיב כל הנקרא בשמי וגר' משיח רבתיב חת שמו אשר תקראו ה' צדקנו, ירושלם רבתיב רשם העיר מיום ה' שמה אל חקרי שמה אלא שמה ע"ב, והנה אושרת רוח"ק, מי יתן שתהיו כלם צדיקים בשם ה', ואז תברכו בבית ה' שם הוא יקרא אל שמי, משיבים ישראל ואומרים אל ה' ויאר לנו, אל הוא סרת תרחמים והי"ה הוא סרת הרין שחי

והיה הנשאר בעין והנותר בירושלם קרדש יאמר לה, עליה הוא אושר יאמרו נא יראי ה' כי לעולם תפדה.

מן המצר קראתי ית', דבר מתנאולה העתידה שאז יהיה השם הנודל שלם ע"י הנצחון של מלכות בית דוד על עמלק ח' אדום, חה יאמר דוד כי הוא בישועה ה', כי גם מן המצר ביהמ"ה במערה עם שאל קראתי יה שצילני, כי עדיין לא היה השם שלם ועניי במרחב יה שצאתי החוץ וקראתי לשאל שחיה במרחב, ואם כן מכ"ש לעתיד שיהיה השם שלם שאז בוראי לא אירא, גם לא אירא מחמא ארם הראשון שאני נלגלו אחר שכבר נתקן הדבר, והו סח יעשה לי ארם, ולא אירא מעותיו שהם שונאי באסח בי ה' לי בעתה, כמאמרם ו'ל כי נולדו תשובה שזרונת נעשים לו בזכות, ומזכיות נבראו מלאכים וה' עליהם לעזרני, ולמדו חז"ל מספוק וכשוב רשע מרשעתו ועשה משפטם תדקק עליהם חיו יהיה, טוב לחסות בה' וגר', עתה הוא מחזיר את ישראל ואומר להם אכל אהם אל חבטתו כי אף שיש לו זכיות, וגם אל חבטתו על חיותיו שנושים צדקה ומעשים טובים, רק בחטו בה' העושה הפד ומרבה לחסידי, וכן עשיתי גם אני שחיתי בזכות בה', כעת שנים מכובדי פשלים עמם ומואב וסלך צובת וארם ודמשק חכא לעזרו ואדום, כי ע"י חשונת ה' נאמנו בכלבים שלא יוכל לנבוח, וגם אח"כ כאשר נאספו עלי ארם וכל צבא וסבני כבורים ודועבו באש קרים, גם כל זה עשה ה' במדתו ונאלמו כלם, וא"כ איפוא גם אהם בני ישראל בחטו בה' לבדו ותצליחו ע"י עשות רצונו במדבר.

רחמי רחמי לנפול וח' עזרני.

אמר דוד סח רב טובה של הטובה בה' כי משיע אין בלתו, ומביא ראייה מעצמו והופך פניו כנדר יצרו ואומר לו דחת דחיני לנפול, כי השיאני לחמית את נבל וכן את שאלו במערה למען תתיה לי זאת לפקוד, ח' עזרני כי לא נכשלי בחט, עזי חסרת טרחה, כי הוא ית' פועל בשני הפכים עזרני כי הוא היה עזי להצילי חיסור וכירחה לשונאי ומשיע אחי ברחמי, וחישועה באה לא ע"י כחי ועצם ידי רק ע"י פתל ה', כי הלא כשנאו ית' חפץ יעשה, כאשר עם חוקיה ויכחה בו כי חיו ישראל תוך בתיהם קורין תהלל וחשי"ת טבה בסנחריב וכל חילו סבתה, כי ימין ה' הוא שעושה חיל, והו קול רנה וישועה, שהיו ישראל סרננים בקול הפלה באחלהם ח' נלחם להם והשיעם, ולא עוד אלא אפילו בעת שיסין ה' רוממה ומסתלקת מן העולם כענין התרכין שהחיש אהור ימינו וירוממה למעלה גם אז ימין ה' עושה חיל ומשיע את הגינה מישאל ועזרת, לא אסות כי אחיה, גם אם לא יחיה סת חיו לעולם לא יספיק לי כל זמני על הארץ למפר נפלאות ה'

הסודות האלה יאירו לנו הדרך כי הבא למחד מסייעין לו. ובמו שהכין אותנו לעבוד את ה' באשר יצאנו ממצרים ועדו לנו על קרבן מסה. ויאר לנו ברוח קדושה להשיבנו אליה. באסור לנו אסור חנ בעבותות ארבעת ימי הקור ער הנשינו אותו עד קרנות המזבח ביום ה' בין הערבים. משיב סלך המשיה ואומר אלי אחא ואודך וגו'. כי שם ה' נקרא עלי ואודך על תחסר והמזבח שהוא ענין היותך אלהי וארומסך. משיבה רוח הקדש ואומרת הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו. כי לא ימנע התשובה מכם בין בעתה בין אם יחישנה אם תשוב.

חודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו. חשי"ת לבדו נקרא טוב ולא סלך ב'ו שהוא סביב לולותו ברי שיעדוהו בשלמות הוא צריך להם. אבל חקב"ה נקרא טוב בעצם כי כל העולם נברא בחסדו. חודו לאלי האלהים שהוא מאציל להשיבנו שסמנה שפע עצום עלינו ואדוני הארונים שחנא אדון לכל שרי מעלה שהם אדוני האומות כי הוא הסבה הראשונה ומשל על כל. לעושה נפלאות וגו' כי עשה נפלאות מעשה בראשית בחיותו לבדו קודם תבראה כלל. ועשה חסד עם ברייתו אשר ברא. לעושה השמים והמלאכים שאינם בעלי קבלת חסד ולמה נבראו? הנה עשאו בתבונה שהבין צרכי התחתונים לעיניהם להשתלשל על ידם. וגם סידר המזלות בשמים בתבונה באופן שיפעלו על בני אדם כפי חבטתו ית' אשר נוד עליהם. לרזק הארץ. שהיבשה תהיה למעלה מן המים וזהו חסדו ית' שלא יטפסו המים את היבשה. לעושה אורים נדולים. מתחלה ברא שניהם שים ברי שלא יתנאה אחד על חבירו ויהיה שלום ביניהם וזהו כי לעולם חסדו. את השמש למששלת ביום. אעפ"כ נמשך הקטרוט מהלכנה נתן יתרון להשמש שלא קטרונה. כי לעולם חסדו למען יסדר העולם לחיות נעלים שומעין ואין משיבין ואז היו כצאת השמש בנבחרות. את הירח וכוכים למששלות כלילה. שנתן לה הוכוכים להפס דעתה. כי לעולם חסדו ויילמדו לפיכך את אשר חקניטו. למכה מצרים בכוויחם. שהשי"ת בעצמו הכה בכוויחם ולא ע"י שליח. כי לעולם חסדו ויכידו כי לא סנורת המערכת היתה כי א"כ ימותו גם בכויר ישראל. ע"כ

עשה מעצמו להבחין בין בכויר ישראל לבכויר מצרים. ביד חזקה ובזרע נמיה נגד שרו של מצרים שהיה מקטרי על ישראל. להרוג סוף לגורים שנעשו י"ב גורים בסים ברי להעביר י"ב שבטים. לכל שבט נוד בפני עצמו. וזהו חיבה יחידה לבני ישראל כי לעולם חסדו. וזהו הביור את השנתות הפרסיות. והעביר ישראל בכויר. ע"ס דרשת חז"ל עת"ס בימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות בלשון יחיד. שנאמר על יעקב שהעבירו בים להראות נפלאות ה' שהיה עושה עם בניו. כי לעולם חסדו. ועי' לא היה מקום חרון לקטרו על ישראל כי חסדו על ים בים סוף. ונער פורעה וחילו. כי אם לא היה שנערם חיו נמבעים בטבע כשבו המים עליהם לא הביור השנתת הבורא ב"ב. וזהו חיקוק העולם. למוליך עמו במדבר ויסיק להם כל צרכיהם כי לעולם חסדו. למכה מלכים שהם מלכי סדן ויהונם מלכים איריים הם ל"א מלכים. ובפרט סיוחן סלך האמורד ועזר סלך הבשן שכל אחד מאלו בראי הוא למלכים נדולים ואיריים. ואסור חז"ל כי מפלת סיוחן ועזר היתה ראשית מפלת מלכי סדן ומלכי א"י. שהיה בלק אומר ארבעה מלכים נדולים אלו שהיוו בוטחים בהם לא עמדו לפניהם איך נעמדו אנחנו. נחלה לישראל עבדו. הוא ישראל סכא שהיו המחים יורשים את החיים עד יעקב. ועי' שהחיל לישראל נחלת אבותם בארץ הקדושה המשיבו שפע משער השמים לקיים כל העולם. שבשפלונו זכר לנו ידוע מאמרם ו'ל כי כצאת ישראל ממצרים יצאו מתחת שלמות הכוכב רע שעליו אמר פרעה ראו כי רעה נגד פניכם. וע"כ בהכנסם לא"י היו יראים שלא יספרו בידי אויביהם. לולי רחמי ית' שהפך דרסם בדם מילה שסל אותם יהושע ופדאום והיא מאמר חיום נלותו את תרפת מצרים מעליהם. ח"ש שבשפלונו זכר לנו ויפרקנו מצרינו שפדאם אותנו בדם מילה. כי לעולם חסדו. ובשנבנסו לארץ פסק הסן ולא יכלו לאכול כתבאות הארץ עד הקרבת העומר. והוא ית' נתן להם לחם כי הוא ספרנס לכל בשר וכו' לעולם חסדו. חודו לאל השמים כי לעולם חסדו גם לאחר התחברן שנמתלקה שבינתו לשמים. לא בלית השנתו בארץ כי לעולם חסדו בשביל ישראל. שהם מקיימים העולם ע"י התורת.

